

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra primární a preprimární pedagogiky

Diplomová práce – aplikační část

Václav Procházka

Vybrané strategie uplatňování osobnostní a
sociální výchovy na primární škole

Obsah

Úvod	4
PRVNÍ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY	5
Časový harmonogram společného programu:	6
PRVNÍ DEN.....	7
DRUHÝ DEN	8
TŘETÍ DEN	12
ČTVRTÝ DEN.....	17
DRUHÝ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY	20
Časový harmonogram společného programu:	21
PRVNÍ DEN.....	22
DRUHÝ DEN	25
TŘETÍ DEN	29
TŘETÍ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY	30
Časový harmonogram společného programu:	31
PRVNÍ DEN.....	32
DRUHÝ DEN	34
TŘETÍ DEN	40
ČTVRTÝ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY	41
Časový harmonogram společného programu:	42
PRVNÍ DEN.....	43
DRUHÝ DEN	46
TŘETÍ DEN	52
PÁTÝ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY	53
Časový harmonogram společného programu:	54
PRVNÍ DEN.....	55
DRUHÝ DEN	57
TŘETÍ DEN	62
Závěr.....	63
Seznam pramenů a literatury	64
Seznam příloh.....	66

Úvod

Aplikační část diplomové práce je návrhem programu pro realizaci osobnostní a sociální výchovy na základní škole. Pro každý ročník prvního stupně základní školy je navržen týdenní až čtyřdenní kurz. Program pro druhou až pátou třídu by měl proběhnout na vhodném místě v přírodě. Realizace programu pro první třídu je navržena do prostor školy, příp. třídy.

Témata, která byla stanovena pro jednotlivé ročníky, jsou:

- První ročník: Já, ty a škola
- Druhý ročník: Já, ty a moji kamarádi
- Třetí ročník: Já, ty a moje rodina
- Čtvrtý ročník: Já, ty a moje osobnost
- Pátý ročník: Já, ty a (spolu)práce

Obsah jednotlivých kurzů je zakotven v tematických okruzích OSV, některé z tematických okruhů jsou prostoupeny více nebo dokonce všemi kurzy.

PRVNÍ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Vícedenní kurz:

Téma:	JÁ, TY A ŠKOLA
Cíl:	Vyrovnat se s přechodem z kolektivu mateřské školy. Seznámit se s prostředím základní školy, s učitelem a spolužáky. Seznámit se s režimem ve škole, navyknout si přijímat povinnosti.
Obsah:	Aktivity, které pomohou k navázání kamarádských vztahů, poznání prostředí školy a školního řádu.
Časová dotace:	První čtyři dny školního vyučování
Věk účastníků:	První ročník ZŠ
Prostředí konání kurzu:	Školní třída

Časový harmonogram společného programu:

První den:

8:00 hod. Společné přivítání prvňáků ve třídě, představení třídního učitele, sdělení organizačních informací, základní informace o škole pro žáky, představení ředitele školy a dalších důležitých osob ve škole.

Druhý den:

8:00 hod. Přivítání žáků ve škole, představení programu na den
8:15 hod. I. blok seznamovacích aktivit
9:45 hod. Přestávka, svačina
10:05 hod. II. blok seznamovacích aktivit
11:20 hod. Ukončení programu prvního dne

Třetí den:

8:00 hod. Přivítání žáků ve škole, představení programu na den
8:10 hod. Povídání a práce v kroužku: Známe naši školu, třídu?
9:40 hod. Přestávka, svačina
10:00 hod. Pokračování společného programu
11:30 hod. Zakončení vyučování

Čtvrtý den:

8:00 hod. Přivítání žáků ve škole, představení programu na den
8:10 hod. Povídání a společná práce ve třídě: Jak se budeme chovat ke spolužákům?
9:40 hod. Přestávka, svačina
10:00 hod. Pokračování společného programu
11:30 hod. Zakončení vyučování

PRVNÍ DEN

I. Blok seznamovacích aktivit:

- Časová dotace:** *Dle potřeby*
- Cíl bloku:** *Privítat žáky první den ve škole, seznámit žáky a rodiče s organizačními záležitostmi, představení třídního učitele, představit rodičům důležité osoby na škole, seznámit děti a rodiče s náplní prvního týdne školy.*
- Obsah:** *Organizační záležitosti dle potřeby třídního učitele, případně ředitele školy.*
- Rizika:** *Nepřítomnost rodičů s dětmi*
- Příprava:** *Dle potřeb dané školy.*

DRUHÝ DEN

I. Blok seznamovacích aktivit:

Název:	<i>Strom jmen</i>
Časová dotace:	<i>90 minut</i>
Tem. Okruhy OSV:	<i>Komunikace, Poznávání lidí</i>
Cíl bloku:	<i>Žák se seznamuje se spolužáky. Žák se učí znát jména spolužáků. Žák se učí komunikovat v novém kolektivu.</i>
Cíle OSV:	<i>Žák poznává spolužáky ve třídě. Žák navazuje vztahy se spolužáky či učiteli. Žák se učí komunikovat v nové skupině lidí.</i>
Obsah:	<i>Právo na jméno – představení a jiné aktivity k představení a seznámení</i> <i>Aktivita – strom jmen</i>
Zdroj:	<i>Aktivita převzata z:</i> <i>http://www.odyssea.cz/soubory/e_kurzy/adaptacni_soust_redeni_1_trida.pdf</i>
Pomůcky:	<i>Flipchartový papír s předkresleným stromem, barevné papíry nebo krepový papír, fotoaparát, materiál na jmenovky – jmenovky na strom i jmenovky k připnutí/přilepení na oblečení.</i>
Rizika	<i>Žáci se budou bát pracovat v novém kolektivu, s novými spolužáky</i>

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Sedneme si do kroužku</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý se představí – řekne své jméno, na co se těší ve škole a jestli má sourozence</i> - <i>Učitel si zapisuje jména a během práce žáků jim vytvoří jmenovky</i>	<i>20 minut</i>
<i>Žákům ukážeme na velkém listu papíru předkreslený strom (bez listů).</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý z žáků si vybere čtvrtku barevného papíru a vytvoří ke stromu list – vystřihne jej a napíše na něj jméno, kterým si přeje být osločován</i> - <i>Učitel sleduje žáky a pomáhá těm, kteří potřebují pomoci</i> - <i>Z vytrhaných kousků papíru žáci vyplní strom předkreslený na velkém papíře</i> - <i>Když mají žáci jmenovky hotovy, sednou si do</i>	<i>45 minut</i>

<p><i>kroužku a na velký předkreslený strom ozdobený strom dolepují popořadě lístečky, představí se a nahlas řeknou celé své jméno a jméno, kterým si přeje být osloven</i></p>	
<p><i>Reflexe aktivity, focení žáků</i></p>	<p><i>25 minut</i></p>
<p><i>Poznámka: Vytvořený strom vystavíme ve třídě tak, aby jej měli všichni na očích. Dle situace mohou být jména doplněna o fotografie.</i></p>	

II. Blok seznamovacích aktivit:

- Název:** Seznamovací hry
- Časová dotace:** 90 minut
- Tem. Okruhy OSV:** Komunikace, Poznávání lidí
- Cíl bloku:** Žák se seznamuje s pravidly třídy. Žák se seznamuje se spolužáky v nové třídě. Žák se učí komunikovat v novém kolektivu.
- Cíle OSV:** Žák poznává spolužáky ve třídě. Žák se učí nazpaměť jména spolužáků. Žák navazuje nové vztahy se spolužáky či učiteli. Žák učí komunikovat v nové skupině lidí. Žák získává pozitivní postoj k soutěži.
- Obsah:** Hry na seznámení
- Zdroj:** Aktivity „Klubičko“ a „Živé pexeso“ byly převzaty z http://www.odyssea.cz/soubory/e_kurzy/adaptacni_soust_redeni_1_trida.pdf
- Pomůcky:** Bavlnka nebo klubko vlny, deka nebo větší kus látky (cca 2x1,5m), smeták nebo tyčka ze dřeva dlouhá asi 1,5m, případně zásoba znaků pro dvojice v pexesu.
- Rizika:** Žáci se budou stydět spolupracovat v novém kolektivu, nebudou chtít komunikovat
Ne Všichni žáci již budou znát jména všech spolužáků
Žáci nevymyslí samostatně znak (gesto) k pexesu

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
Klubičko <ul style="list-style-type: none"> - Učitel má klubičko bavlnky, vlny nebo provázku a pošle jej někomu z žáků s větou: „Posílám Ti klubičko protože...“, přičemž konec bavlnky drží - Stejným způsobem pokračují ostatní žáci - Poslední z žáků pošle klubičko zase učiteli - Aktivitu ukončí učitel slovy: „Podařilo se nám nyní vytvořit krásnou pavučinu, a bez nás a toho, že si všimneme na ostatních něčeho pěkného, by tato pavučina nevznikla.“ - Nakonec je možné pavučinu z podlahy zvednout, zvednout nad hlavu atd.	25 minut
Deka <ul style="list-style-type: none"> - Žáky rozdělíme na dvě skupiny - Vysvětlíme pravidla hry: vybereme jednoho	20 minut

<p><i>dobrovolníka, který společně s učitelem drží deku tak, aby na sebe skupiny neviděly. Ze skupin chodí k dece dobrovolníci, kteří po upuštění deky hádají jméno toho, který je naproti nim. Oběma skupinám počítáme body</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Tento postup několikrát opakujeme, je možné měnit složení skupin apod.</i> 	
<p><i>Smeták</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Sedíme na židličkách v kruhu</i> - <i>Vysvětlíme pravidla: uprostřed stojí jeden žák (nebo na začátku učitel), který drží smeták nebo jinou tyč, kterou upustí v momentě, kdy vysloví jméno spolužáka. Ten se snaží smeták chytit před jeho spadnutím k zemi.</i> 	<p><i>15 minut</i></p>
<p><i>Živé pexeso</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na začátku aktivity vysvětlíme pravidla: Žáci si sednou na koberec – na podlahu ve třídě na zem (nebo na židličky) tak, aby seděli v řadách a zároveň za sebou (tak, jak je rozloženo pexeso při hře). Jeden z žáků je za dveřmi a mezi tím si dvojice žáků smluví společný znak (dvojice vysloví stejné písmeno, číslo, udělají stejný pohyb atd.) a úkolem žáka je nejít všechny dvojice</i> - <i>Dobrovolník z řad žáků jde za dveře – je možné, aby mezi sebou soutěžila i dvojice žáků.</i> 	<p><i>30 minut</i></p>

TŘETÍ DEN

I. Blok programu

- Název:** Pravidla třídy
- Časová dotace:** 90 minut
- Tem. Okruhy OSV:** Komunikace, Poznávání lidí
- Cíl bloku:** Žák se seznamuje s pravidly třídy. Žák se seznamuje se spolužáky v nové třídě. Žák se učí komunikovat v novém kolektivu.
- Cíle OSV:** Žák poznává své nové spolužáky. Žák navazuje nové vztahy se spolužáky či učiteli. Žák se učí komunikovat v nové skupině lidí. Žák získává pozitivní postoj k soutěži. Žák se učí komunikovat v nové skupině lidí.
- Obsah:** Hry na seznámení, povídání o pravidlech ve třídě.
- Zdroj:** Obrázky s pravidly jsou přejata z webové stránky <http://www.vesela-chaloupka.cz/materialy/tridni-pravidla-7/>
- Pomůcky:** Vytisknuté karty s pravidly chování (viz přílohy), list papíru, na kterém jsou vytisknuta všechna pravidla. Jednoduché pohybové aktivity (řikanky, tance, písničky, ...).
- Rizika:** Někteří žáci neporozumí všem pravidlům třídy, v případě nutnosti se budou stydět zeptat.
Žáci nevydrží udržet příliš dlouho pozornost

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
Seznamovací hra na začátek - Použijeme některou krátkou aktivitu z minulého dne	15 minut
Povídání o pravidlech ve třídě (prezentace šesti z nich): Při každém pravidle ukazujeme žákům obrázek s pravidly třídy. Tyto pravidla potom umístíme na viditelné místo ve třídě. - Pozdrav! „Každého ve škole zdravíme. I ty lidi, které neznáme. Můžeš zdravit i spolužáky z jiných tříd. Rozlišujeme pozdravy, kterými zdravíme své kamarády a kterým zdravíme učitele a dospělé osoby. Kamarády můžeš pozdravit takto: ‚Ahoj‘ nebo ‚Čau‘. Učitele, rodiče spolužáků a ostatní dospělé zdravíme slovy ‚Dobrý den‘.“	70 minut

<ul style="list-style-type: none"> - <i>Buďte kamarádi!</i> <i>„Ve třídě budeš spolu s ostatními několik let. Budeme se proto snažit se k ostatním chovat pěkně, nebudeme si ubližovat ani nadávat. Když někdo něco zapomene, měl by ve třídě najít někoho, kdo mu pomůže.“</i> - <i>Pomáhejte si!</i> <i>„Určitě se Ti někdy stane, že budeš potřebovat pomoci. Nebo naopak bude někdo potřebovat pomoc od Tebe. Když budeš moci, určitě pomáhej každému, kdo o to požádá, nebo když si všimneš, že kamarád Tvou pomoc potřebuje. Nikdy nevíš, co budeš potřebovat Ty, na co nebudeš stačit.“</i> - <i>Popros, poděkuj!</i> <i>„Když budeš něco potřebovat, ať už od spolužáka, nebo od svého učitele či od někoho jiného – a je jedno zda ve škole nebo kdekoliv jinde, je nutné požádat slovem ‚Prosím‘. Jestli ti Tvůj kamarád pomůže, potom je velmi vhodné mu za tuto pomoc poděkovat. Jestli Ti nemůže pomoci, poděkuj mu za jeho projevenou snahu Ti pomoci. Nikdy na tato slova nezapomínej.“</i> - <i>Nelítej po třídě a na chodbě!</i> <i>„Všude na nás čeká spousta nebezpečí, ale některému se můžeme vyhnout. Vyhnout se mu můžeme tak, že nebudeme po třídě běhat a nebudeme běhat ani po chodbě. Ve třídě i na chodbě můžeme upadnout a tak si přivodit úraz. To je velice nepříjemné a bolestivé. Kromě toho, po chodbě se pohybují ostatní kamarádi, anebo také učitelé.“</i> - <i>Svač v lavici!</i> <i>„Svačit budeme o velké přestávce, která má svůj čas. Nikdy nebudeme svačit v hodině. Když nastane přestávka na svačinu, uklidíme si své učebnice do tašky nebo pod lavici a pak teprve si nachystáme na lavici svačinku. Svačit budeme vsedě, tak jako holčička na obrázku. Se svačinou nebudeme chodit ani běhat, mohli bychom si tak ublížit, anebo udělat ve třídě nepořádek. Když posvačíš, uklid' svoji lavici a až potom si můžeš jít hrát.“</i> 	
<i>Každé pravidlo je možné doplnit drobným příkladem nebo ukázkou</i>	<i>5 minut</i>
<i>Prostor pro dotazy.</i>	<i>5 minut</i>
<i>Poznámka: Každý dostane list, na kterém jsou všechna pravidla třídy.</i>	
<i>Poznámka: Jednotlivá témata oddělujeme jednoduchými pohybovými</i>	

aktivitami ve třídě.

II. Blok programu

Název: Pravidla třídy

Časová dotace: 90 minut

Tem. Okruhy OSV: Komunikace, Poznávání lidí

Cíl bloku: Žák se seznamuje se svými spolužáky. Žák se učí komunikovat v novém kolektivu.

Cíle OSV: Žák poznává nové spolužáky. Žák navazuje nové vztahy se spolužáky či učiteli. Žák se učí komunikovat v nové skupině lidí. Žák získává pozitivní postoj k soutěži.

Obsah: Hry na seznámení, povídání o pravidlech ve třídě.

Zdroj: Obrázky s pravidly jsou přejaty z webové stránky <http://www.vesela-chaloupka.cz/materialy/tridni-pravidla-7/>

Pomůcky: Vytisknuté karty s pravidly chování (viz přílohy), list papíru, na kterém jsou vytisknuta všechna pravidla. Jednoduché pohybové aktivity (řikanky, tance, písničky, ...).

Rizika: Někteří žáci neporozumí všem pravidlům třídy, v případě nutnosti se budou stydět zeptat.

Žáci nevydrží udržet příliš dlouho pozornost

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
Seznamovací hra na začátek	15 minut
<p><i>Povídání o pravidlech ve třídě (prezentace zbývajících čtyř):</i></p> <p><i>Při každém pravidle ukazujeme žákům obrázek s pravidly třídy. Tyto pravidla potom umístíme na viditelné místo ve třídě.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Hlas se – nevykřikuj!</i> <i>„Když se ve škole a kdekoliv jinde budeme učit, nebude špatně, když budeš chtít ostatním něco říci nebo se budeš potřebovat na něco zeptat svého učitele, než to ale uděláš, musíš se přihlásit, aby Ti to učitel dovolil. Pokud by ve třídě byl veliký hluk a každý by mluvil, jak chtěl, bolela by nás hlava a nic bychom neudělali.“</i> - <i>Naslouchej!</i> <i>„Jestliže se někdo přihlásí a učitel mu dovolí mluvit, je dobré poslouchat, co Tvůj spolužák říká. Je samozřejmé, že budeme naslouchat také tomu, co říkají učitelé.“</i>	50 minut

<p>- <i>Nemluv neslušně!</i></p> <p><i>„Existuje několik slov, která se mezi slušnými lidmi vůbec neříkají. Proto budeme ve třídě, ale i doma nebo na hřišti mluvit slušně a nebudeme nikomu nadávat a urážet.“</i></p> <p>- <i>Udržuj pořádek na lavici i kolem sebe!</i></p> <p><i>Během vyučování je nutné udržovat pořádek na lavici, schovávat si učebnice z jiných předmětů a vyhazovat papírky od svačín a podobně. Dávej pozor na pořádek ve třídě a myslí na to, že se zde všichni musí cítit pěkně.</i></p>	
<p><i>Poznámka: Zbývá-li hodně času, je možné s dětmi některá pravidla dramatizovat.</i></p>	
<p><i>Některá pravidla je možné doplnit drobným příkladem nebo ukázkou.</i></p>	<p><i>5 minut</i></p>
<p><i>Každý dostane list, na kterém jsou všechna pravidla třídy. Žáci si mohou vybarvit jednotlivé obrázky, během této činnosti je možné dát prostor na zodpovězení dotazů a vysvětlení nejasností.</i></p>	<p><i>20 minut</i></p>
<p><i>Poznámka: Jednotlivá témata oddělujeme jednoduchými pohybovými aktivitami ve třídě.</i></p>	

ČTVRTÝ DEN

I. Blok seznamovacích aktivit:

Časová dotace: 90 minut

Tem. Okruhy OSV: Komunikace, Poznávání lidí

Cíl bloku: Žák se seznámí s novými spolužáky. Žák poznává prostředí školy. Žák zná důležitá místa ve škole a ví, na koho se v případě potřeby obrátit.

Cíl OSV: Žák se učí znát jména svých spolužáků. Žák se učí komunikovat se svými spolužáky a učiteli. Žák získává informace pro komunikaci s pracovníky školy.

Obsah: Hry na seznámení, prostor pro seznámení žáků s budovou školy.

Zdroj: Seznamovací hra Prasátko kvikni je přejata z webové stránky <https://www.hranostaj.cz/hra3601>

Pomůcky: Deky nebo prostěradlo

Rizika: Pro některé žáky může být tato část programu velmi náročná

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<p><i>Andělská Anděla</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Žáci sedí v kruhu. Učitel či dobrovolník začne tím, že řekne své křestní jméno a před něj přidá přídavné jméno začínající na stejné písmeno, jako křestní jméno. Přídavné jméno může vyjadřovat vlastnost představovaného (např. zvědavá Zuzka). - Žák po jeho pravé ruce nejdříve zopakuje předešlé jméno a stejným způsobem přidá své. Takto pokračují ostatní hráči, takže poslední hráč říká jména všech hráčů. - V případě prvňáků můžeme opakování předešlých jmen omezit na například posledních 5.	15 minut
<p><i>V dalším čase s žáky důkladně projdeme celou budovu školy. Ukážeme jim každou místnost a zdůrazníme, co zde mohou dělat a co naopak nesmí. Touto cestou je možné se setkat i s ostatními pracovníky/učiteli na škole.</i></p> <p><i>Je třeba se hlavně seznámit s těmito místnostmi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Třídy školy - Školní jídelna - Ředitelna - Kancelář	30 minut

<ul style="list-style-type: none"> - Školní družina - Šatna - Venkovní prostory / hřiště - Dílny, specifické prostory školy - Místnost, kde najdeme technické zázemí (uklízečky, školník...) - Kabinet učitele, který pomůže obětem šikany, metodik prevence. 	
<p><i>Představitivost a hmat – hra k prohloubení jmen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Touto hrou se žáci přímo neseznamují, ale slyší jména jednotlivých dobrovolníků - Do třídy doneseme několik věcí, které žáci každodenně používají - Jednomu žákovi zavážeme oči - Ten má za úkol v krabici vybrat jeden předmět, který si ohmatá, ale ostatním jej neukazuje, pouze jej slovně popisuje - Ostatní žáci se snaží předmět uhodnout - Můžeme žáky rozdělit na dvě družstva a tím mohou mezi sebou soutěžit 	20 minut
<p><i>Kdo chybí?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Jeden žák jde za dveře. - Jeden z ostatních žáků se schová pod deku. - Žák za dveřmi musí uhodnout jméno toho, který je schovaný pod dekou. 	10 minut
<p><i>Seznamovací hra: Prasátko kvikni</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Děti si posedají v kroužku, a dva dobrovolníci jdou doprostřed - Jeden z nich dostane klapky na oči nebo mu je zavážeme tak, aby neviděl - Druhý z dobrovolníků jej posadí někomu na klín <p><i>Žák se zavázanýma očima řekne „Prasátko, kvikni.“ Ten, kdo je za ním kvikne a žák se zavázanýma očima musí uhodnout, komu sedí na klíně</i></p>	10-15 minut

II. Blok seznamovacích aktivit:

Časová dotace: 90 minut

Tem. Okruhy OSV: Komunikace, Poznávání lidí

Cíl bloku: Žák se seznámí s novými spolužáky. Žák se seznamuje se školním řádem a pravidly chování.

Cíl OSV: Žák se učí komunikovat se svými spolužáky. Žák zná jménem své spolužáky. Žák se seznamuje s pravidly slušného chování.

Obsah: Seznámení se školním řádem, seznámení s jednotlivými vyučovacími předměty, rozdání učebnic.

Zdroj: Seznamovací hra Bang! je převzata z <https://www.hranostaj.cz/hra1477>

Pomůcky: Školní řád

Rizika: Tato část programu může být pro některé žáky náročná

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Aktivita na seznámení: Bang</i> <ul style="list-style-type: none"> - Všichni si stoupnou do kruhu, jeden z žáků jde doprostřed - Žák uprostřed ukazuje na ty, kteří jsou v kruhu sepjatýma rukama, které naznačují zbraň a ten, na koho zamíří a zároveň řekne „Bang“ si dřepne - Dvojice, která stojí okolo žáka, který dřepí, musí co nejrychleji říct jeho jméno, ten kdo je pomalejší, jde doprostřed kruhu.	5 minut
<i>Seznámením se školním řádem a všemi záležitostmi, které z něho plynou.</i> <ul style="list-style-type: none"> - Školní při tomto rozhovoru můžeme s žáky sedět v kruhu - Je možné nejdůležitější body vypsát a viditelně je vyvěsit ve třídě	45 minut
<i>Vytvoření zasedacího pořádku ve třídě</i>	10 minut
<i>Seznámení s vyučovacími předměty, předání učebnic</i>	30 – 35 minut

DRUHÝ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Vícedenní kurz:

Téma:	JÁ, TY A MOJI KAMARÁDI
Cíl:	Umět pozitivně hodnotit kamarády
Obsah:	Aktivity a zážitkové hry, pomocí kterých žák zlepšuje komunikační schopnosti. Aktivity a zážitkové hry zaměřené na zlepšení vzájemných vztahů ve třídě.
Časová dotace:	Třídenní výjezdní setkání
Věk účastníků:	Druhý ročník ZŠ
Prostředí konání kurzu:	Vhodné rekreační středisko v přírodě

Časový harmonogram společného programu:

První den:

<i>Polední hodiny</i>	<i>Příjezd do místa konání kurzu, oběd, seznámení s prostředím, organizační záležitosti, vybalení a ubytování.</i>
<i>Do 16:00</i>	<i>Polední klid</i>
<i>16:00</i>	<i>Odpolední program</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>20:00</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>21:00</i>	<i>Večerka</i>

Druhý den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Dopolední program – vycházka s programem, svačinka</i>
<i>14:00</i>	<i>Příchod z vycházky, oběd, odpočinek</i>
<i>16:30</i>	<i>Odpolední program – Blok 2</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>20:00</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>21:00</i>	<i>Večerka</i>

Třetí den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Zhodnocení kurzu s žáky</i>
<i>10:00</i>	<i>Úklid, odjezd</i>

PRVNÍ DEN

Odpolední program

Název bloku: *Komunikace a naslouchání*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Poznávání lidí, Rozvoj schopností poznávání*

Cíl bloku: *Žák se seznamuje se s různými druhy komunikace. Žák prohlubuje vzájemné vztahy mezi žáky.*

Cíl OSV: *Žák se učí naslouchání. Žák ovlivňuje svůj stav soustředění. Žák se snaží napomáhat zlepšení vztahů ve třídě. Žák poznává různé způsoby komunikačního sdělení.*

Obsah: *Zážitkové aktivity rozvíjející schopnost komunikace a naslouchání.*

Zdroje: *Hra Přání je přejata z knihy Skupinové hry pro život 2, Portál 2003.*

Hra Na Vševěda je přejata z knihy Hry do kapsy X, Portál 2005.

Hra je částečně přejata z webové stránky <http://www.medialnivychova.org/komunikace1.html>

Pomůcky *Polštářek, kartičky se slovy Ano/Ne (Viz Přílohy), kartičky se způsoby sdělení abecedy.*

Rizika: *Žáci nebudou schopni vymyslet svoje vlastní přání*

Žáci budou očekávat splnění jejich přání

V soutěživé aktivitě může být prohrávající skupina demotivována

Pro některé žáky může být obtížné napodobit všechny způsoby vyjádření abecedy.

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<p><i>Aktivita „Přání“:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Děti se posadí do kruhu na židličky, uprostřed kruhu leží polštářek, dětem řekneme, že polštářek je kouzelný.</i> <i>- Učitel k dětem mluví: „Kdo bude sedět na tomto kouzelném polštářku, může si přát nějaké přání; nejdříve si je promysli a potom je můžeš na polštářku říci větou ‚Přeji si...‘“</i> <i>- Kdo řekne své přání, může vybrat dalšího člověka,</i>	<i>15 minut</i>

<p><i>který řekne svoje přání</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Podobným způsobem necháme vystřídat všechny žáky</i> <p><i>Poznámka: Je třeba zvážit, zda je třeba děti dopředu upozornit na to, že je možné, že přání nebudou splněna.</i></p>	
<p><i>Obouvání</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý si donese svoje boty</i> - <i>Rozdělíme žáky na dvě skupiny</i> - <i>Každá skupina dá svoje boty na jednu hromadu, žáci z druhé skupiny mohou soupeřům boty svázat dohromady.</i> - <i>Po odstartování má skupina ve „své“ hromadě najít svůj pár bot a obout si jej na nohy</i> - <i>Vyhrává skupina, která je hotova dříve.</i> 	<i>10 minut</i>
<p><i>Na Vševěda</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáky rozdělíme na dvě skupiny</i> - <i>Jednotlivé skupiny si navzájem dávají otázky, na které lze odpovědět slovy ano/ne</i> 	<i>10 minut</i>
<p><i>Reflexe hry – odpovídání na následující otázky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Bylo těžké vymyslet otázky pro soupeře?</i> - <i>Je pro někoho těžké mluvit před ostatními spolužáky?</i> - <i>Napadá tě jiný problém/hodnocení hry?</i> 	<i>10 minut</i>
<p><i>Pohybová aktivita - Rybičky a vodník:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Vybereme jednoho žáka, který představuje vodníka, ostatní jsou rybičky</i> - <i>Rybičky a vodník se postaví na opačnou stranu hřiště/místa</i> - <i>Na vodníkovu výzvu „Rybičky, rybičky, pojdte domů!“ obě strany vybíhají. Úkolem rybiček je dostat se na druhou stranu hřiště, úkolem vodníka je dotknout se co nejvíce rybiček</i> - <i>Chycené rybičky se stávají vodníkem</i> - <i>Poslední nechycená rybička se stává vodníkem, naopak vodníci se stávají rybičkami a hra se opakuje</i> 	<i>10 minut</i>
<p><i>Abeceda:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Úkolem žáků je říci celou abecedu různými způsoby</i> - <i>Žáci mají dovoleno dramatický přednes bohatit o prvky mimiky, gestikulace atd.</i> - <i>Žákům rozdáváme kartičky s vlastnostmi – dvojice</i> 	<i>25 minut</i>

- <i>Hra se bude hrát formou živého pexesa</i>	
<i>Reflexe – s žáky hru hodnotíme prostřednictvím zodpovězení několika otázek:</i>	<i>5 minut</i>
- <i>Bylo těžké říct abecedu daným způsobem?</i>	
- <i>Bylo těžké najít dvojice žáků?</i>	

DRUHÝ DEN

Dopolední program, odpolední program – Blok 1

Název bloku: *Povídáš - naslouchám*

Časová dotace: *asi 5 hodin*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Poznávání lidí*

Cíl bloku: *Žák lépe poznává spolužáky. Žák komunikuje ve skupině.*

Cíl OSV: *Žák lépe poznává své spolužáky. Žák se učí navazovat nové vztahy se spolužáky. Žák se prostřednictvím her a zážitkových aktivit učí komunikovat s ostatními.*

Obsah: *Vycházka, při které bude realizováno několik krátkých aktivit. Délka vycházky je asi 6 km. Do přípravy jsou uveřejněny pouze aktivity, které budou realizovány během vycházky, případně celý den.*

Zdroje: *Hra Smutný klaun je převzata z webu <http://www.pionyr.cz/inspirace/hry-a-aktivity/detail/282>*

Rizika: *Všichni žáci se nebudou moci zúčastnit výletu
Pohybových her se nebudou moci zúčastnit žáci s pohybovým omezením
Při aktivitě komunikace v kruhu budou žáci mít tendenci komunikovat i s ostatními žáky kromě dvojic.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Ráno žákům vysvětlíme hru Andělíčci:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáci si vylosují jméno jednoho spolužáka</i> - <i>Každý má za úkol dělat radost, pomáhat a zpříjemňovat den žáku, kterého si vybral (můžeme žákům poradit více činností)</i>	
<i>Zastav Golema</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáky rozdělíme do dvou skupin.</i> - <i>Jedna skupina hraje Golema, jde proti druhé skupině – obě skupiny stojí naproti sobě v řadách.</i> - <i>Ta se snaží Golema zastavit – slovy, postoji, výhružným voláním atd.</i> - <i>Golem se podle účinnosti obrany zpomalí, zastaví či začne couvat.</i> - <i>Skupiny si mohou proměnit role.</i>	<i>10 minut</i>
<i>Reflexe: krátké zodpovězení otázek:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Co bylo proti kterému Golemovi nejučinnější?</i>	<i>5 minut</i>

<ul style="list-style-type: none"> - <i>Chovali se všichni v roli Golema stejně?</i> - <i>Která role Ti připadá jednodušší a proč?</i> - <i>Která role koho víc zaujala a proč?</i> 	
<p><i>Komunikace v kruhu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáky rozdělíme na dvě skupiny</i> - <i>Jedna skupina utvoří kruh, druhá skupina utvoří větší kruh, okolo první skupiny.</i> - <i>Tím žáci mezi sebou utvoří dvojice. V těchto dvojicích komunikují na dané téma. Po 1-2 minutách se žáci o jedno místo posouvají a udávají jiné téma</i> - <i>Tímto způsobem je možné pokračovat několikrát</i> 	<i>10 minut</i>
<p><i>Smutný klaun</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na začátku je vybrán jeden z dětí – klaun, který je smutný.</i> - <i>Ostatní žáci mají jednotlivě za úkol klauna rozesmát bez pomoci slov, komu se to povede, ten nahrazuje smutného klauna.</i> - <i>Hru hrajeme v několika kolech.</i> 	<i>20 minut</i>
<p><i>Poznámka: Obě aktivity doplníme o krátkou reflexi v podobě několika otázek k žákům</i></p>	

Odpolední program – Blok 2

Název bloku: *Komunikace a naslouchání*

Časová dotace: *60 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace*

Cíl bloku: *Žák komunikuje se svými spolužáky. Žák se učí komunikovat. Žák naslouchá kamarádům.*

Cíl OSV: *Žák používá osobně výhodné strategie zapamatování. Žák pečuje o své vztahy s druhými.*

Obsah: *Zážitkové aktivity rozvíjející komunikaci ve skupině.*

Rizika *Bez rizik pro tento blok (některá rizika vyplývají z minulého bloku aktivit)*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Hodnocení vycházky:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Co se mi líbilo</i> - <i>Co se mi nelíbilo</i> - <i>Jaký bys ostatním povyprávěl zážitek?</i>	<i>10 minut</i>
<i>Vyhodnocení hry Andílci</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý může hádat, kdo byl jeho „andílkem“</i> - <i>Každý žák může říci, čím druhému pomohl, nebo od koho pocítil jakoukoli pomoc.</i> - <i>Hru uzavřeme několika otázkou, zda bylo těžké pomáhat druhým</i>	<i>15 minut</i>
<i>Kreslení podle instrukcí</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáky rozdělíme na dvojice</i> - <i>Jednomu z každé dvojice dáme jako předlohu jednoduchý obrázek, který neukazuje kamarádovi</i> - <i>Žák, který kreslí, nesmí mluvit, jeho kamarád mu naopak popisuje obrázek tak, aby ho co nejlépe nakreslil</i> - <i>Po určité době (5-10 minut) mohou sledovat rozdíly mezi předlohou a nakresleným obrázkem</i> - <i>Zhruba v polovině časové dotace pro tuto aktivitu vyměníme role</i>	<i>25 minut</i>
<i>Reflexe:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Jak se ti kreslilo podle kamarádova popisu?</i> - <i>Myslíš, že ti kamarád popsal obrázek tak, že se dal</i>	<i>10 minut</i>

věrohodně napodobit?

- *Bylo pro tebe jednodušší kreslit anebo diktovat?*

TŘETÍ DEN

Dopolední program

Název bloku: „*Jak to cítíš*“

Časová dotace: 30 minut

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Hodnoty, postoje, praktická etika.*

Cíl bloku: *Žák zhodnotí prožitý kurz.*

Cíle OSV: *Žák vyjadřuje své názory. Žák se učí komunikovat.*

Obsah: *Hodnocení kurzu – místo, náplň, změny, nejlepší činnosti, nejhorší stránky kurzu, vzkazy pro organizátory.*

Zdroje: *Obrázky smajlíků k hodnocení kurzu:
http://www.optys.cz/zbozi/hodnotici-razitka-smajlici-sada-3-ks_5040101363/*

Pomůcky: *Pro každého kartičky s obrázkem smajlíka.*

Rizika: *Z tohoto bloku nevyplývají žádná rizika*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<ul style="list-style-type: none"> - <i>V místnosti jsou na třech zdech nalepeny symboly smajlíků – usměvavý, zamračený a neutrální</i> - <i>Žáci se rozdělí k jednotlivým smajlíkům podle toho, jak se jim kurz líbil, jak se cítí na jeho závěru</i> - <i>Alternativně můžeme každému dát jeden obrázek smajlíka tak, aby ukázal obrázek, kterým kurz hodnotí</i> - <i>V poslední části programu každého požádáme, aby řekl 1-2 věty o jeho hodnocení</i>	<i>20 – 30 minut</i>
<i>Poznámka: je možné předem udat možnosti, které mají žáci ve svém hodnocení promítnout, nebo, je-li čas, můžeme hodnotit každou kategorií zvlášť. Mezi ně je možné zařadit např. místo kurzu, náplň kurzu, srozumitelnost programu, délka kurzu, atd.</i>	

TŘETÍ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Vícedenní kurz:

Téma:	JÁ, TY A MOJE RODINA
Cíl:	Seznámit se s podobami dnešní rodiny, seznámit se s členy rodiny, dokázat pozitivně hodnotit členy rodiny, umět se vcítit do členů rodiny.
Obsah:	Aktivity a zážitkové hry určené k seznámení se s rodinou a jejími členy, diskuse o podobách rodiny, dramatizace situací z prostředí rodiny
Časová dotace:	Třídenní výjezdní setkání
Věk účastníků:	Třetí ročník ZŠ
Prostředí konání kurzu:	Vhodné rekreační středisko v přírodě

Časový harmonogram společného programu:

První den:

<i>Polední hodiny</i>	<i>Příjezd do místa konání kurzu, oběd, seznámení s prostředím, organizační záležitosti, vybalení a ubytování.</i>
<i>Do 16:00</i>	<i>Polední klid</i>
<i>16:00</i>	<i>Odpolední program</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>20:00</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>21:00</i>	<i>Večerka</i>

Druhý den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Dopolední program</i>
<i>11:30</i>	<i>Oběd, polední klid</i>
<i>14:00</i>	<i>Odpolední program – Blok 1</i>
<i>15:30</i>	<i>Svačina</i>
<i>16:00</i>	<i>Odpolední program – Blok 2</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>20:00</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>21:00</i>	<i>Večerka</i>

Třetí den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Zhodnocení kurzu s žáky</i>
<i>10:00</i>	<i>Úklid, odjezd</i>

PRVNÍ DEN

Odpolední program

Název bloku: Rodokmen

Časová dotace: 90 minut

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Mezilidské vztahy*

Cíl bloku: *Zamyslet se nad svojí rodinou, prostředím, ve kterém žáci vyrůstají. Seznámit se s podobami rodin svých spolužáků. Žák kreativně ztvárňuje zadanou práci*

Cíl OSV: *Žák se učí dobře komunikovat se svými spolužáky. Žák lépe poznává sám sebe. Žák zlepšuje vztah k sobě samému. Žák zlepšuje vztahy k členům své rodiny.*

Obsah: *Představení několika rodokmenů*

Vysvětlení smyslu rodokmenů

Práce na rodokmenu vlastní rodiny

Pomůcky: *Ukázky rodokmenů, pastelky, výtvarné potřeby, kreslicí kartony (A4 nebo A3).*

Rizika: *Někteří žáci mohou mít neúplnou rodinu*

Někteří žáci mohou považovat za součást rodiny i zvířecí miláčky atd.

Někteří žáci nemusí chtít prezentovat svůj rodokmen.

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Seznámení žáků s rodokmenem</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nejprve se zeptáme žáků, kdo se setkal se slovem rodokmen, kdo ví, o co se jedná.</i> - <i>Vysvětlení pojmu rodokmen: „Slovo rodokmen se skládá ze dvou slov: rodo – kmen. Ve slově rodo patříme slovo rodina nebo také rod, slovo kmen nám symbolizuje strom. Takže se jedná o jakýsi strom rodu.“</i> - <i>Na seznámení můžeme přinést ukázky rodokmenů, nebo ukázat rodokmeny v prezentaci promítnutím na plátno.</i>	<i>10 minut</i>
<i>Žákům zadáme úkol – během 45 minut mají zpracovat rodokmen, ve kterém se promítne jejich rodina.</i> <p><i>Je vhodné se zamyslet nad tím, zda žáci mohou v rodokmenu uvést také své zvířecí miláčky (často se stávají nedílnou součástí rodiny).</i></p>	<i>5 - 10 minut</i>

<i>Před zahájením samostatné práce je dán čas na zodpovězení dotazů.</i>	
<i>Práce žáků na vlastním rodokmenu Je možné, aby na rodokmenu pracoval také učitel / lektor, který může začít v představení rodokmenu.</i>	<i>45 minut</i>
<i>Po dokončení práce má každý z žáků možnost svůj rodokmen ukázat spolužákům a okomentovat jej. Pokud nikdo z žáků nechce začít, je vhodné, aby začal učitel / lektor.</i>	<i>30 minut</i>
<i>Poznámka: Pokud je ve třídě zájem o představení rodokmenu, je možné představování přesunout i do večerního programu.</i>	

DRUHÝ DEN

Dopolední program

Název bloku: Povídání o rodině

Časová dotace: 90 minut

Tem. okruhy OSV: Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Mezilidské vztahy

Cíl bloku: Žák se seznamuje s podobami rodiny. Žák se seznamuje s pojmem rodina.

Cíl OSV: Žák buduje vztah k sobě samému. Žák poznává svou rodinu. Žák buduje vztahy ke členům rodiny.

Obsah: Učitel / lektor vysvětluje žákům pojem rodina, jeho proměny, členy rodiny, smysl rodiny apod.

Zdroj: Prezentace převzata z webu RVP:
<http://dum.rvp.cz/materialy/rodina-4.html>

Video broučci – dostupné na
<https://www.youtube.com/watch?v=1Yl80y4zHMM>

Pomůcky: Prezentace o rodině (dataprojektor, vlastní prezentace v PowerPointu), kartičky na hru zvířecí rodinky (viz přílohy), Video Broučci (dostupné na webu youtube.com).

Rizika: Téma rodina může být pro některé z žáků velmi citlivým bodem

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<p><i>Přednáška na téma rodina – 1. část</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Povídání o rodině – zakotveno na prezentaci o rodině. - Prezentace je uvedena v přílohách - Její jednotlivé části lze doplnit o doplňující otázky – (Co vidíš na obrázku? Je rodinou skupina lidí, kde je maminka, tatínek a jedno dítě? Je rodinou skupina lidí, kde rodiče mají 7 dětí? Apod.)	20 minut
<p><i>Hra – Zvířecí rodinky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - „Každé zvířátko má svoji rodinu, známe maminku, tatínka, kteří mají svoje malé potomky – děti.“ - Každý z žáků dostane jednu kartičku se zvířetem - Všichni chodí ve vyhrazeném prostoru a náhodně si s ostatními spoluhráči vyměňují kartičky - V momentě, kdy zazní domluvený signál (pišťalka, přestane hrát hudba, zazvoní zvonek...), si všichni	10 minut

<p><i>hráči hledají svoji skupinku tak, aby tvořili jednu zvířecí rodinku (např. slepice – kohout – kuře)</i></p> <p><i>- Hru opakujeme v několika kolech</i></p>	
<p><i>Přednáška na téma rodina – 2. část</i></p> <p><i>- Charakteristika členů rodiny – tak aby žáci věděli, kdo je kdo, a jaký je vztah mezi jednotlivými členy rodiny</i></p> <p><i>- Charakterizování členové rodiny: bratr, tatínek, maminka, syn, teta, strýc, bratranec, sestřenice, babička, dědeček, prababička, pradědeček, atd.</i></p>	<i>25 minut</i>
<p><i>Krátké video „Narodil se brouček“ ze seriálového večerníčka Broučci. Po videu je možné zařadit krátké ohlédnutí za rodinou broučků.</i></p>	<i>10 minut</i>
<p><i>Přednáška na téma rodina – 3. Část</i></p> <p><i>- Vztahy v rodině – vysvětlení pojmů: mateřská láska, sourozenecká láska, úcta ke starším členům rodiny, pomoc v rodině.</i></p> <p><i>- V souvislosti s těmito tématy – možnosti pečování o vztahy, čím můžeme vztahy zlepšit, čím je můžeme budovat atd.</i></p>	<i>25 minut</i>

Odpolední program – Blok 1

Název bloku: Děkovný dopis

Časová dotace: 90 minut

Tem. okruhy OSV: Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Mezilidské vztahy

Cíl bloku: Žák se učí uvědomit si poskytnutou pomoc.

Cíl OSV: Žák buduje vztah k sobě samému. Žák poznává svou rodinu. Žák buduje vztahy ke členům rodiny. Žák se učí pravidlům slušného chování. Žák se učí prosociálnímu chování.

Obsah: Žáci si uvědomují práci rodičů či sourozenců, nebo prarodičů pro ně. Mají možnost jim nyní poděkovat v dopise, který jim žáci sami napíší.

Zdroje: Video Teo a rodina dostupné na <https://www.youtube.com/watch?v=ZrM7dIRxNZI>

Pomůcky: Video Teo a rodina (dostupné na youtube.com), Kancelářský papír nebo linkovaný dopisní papír, dopisní obálky, případně poštovní známky, Příběh Účet (viz přílohy).

Rizika: Téma rodina může být pro některé z žáků velmi citlivým bodem

Někteří žáci nebudou schopni samostatně napsat dopis

Pro některé může být obtížné najít věc, za kterou by rodičům poděkovali

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
Motivace k tématu video dostupné na https://www.youtube.com/watch?v=ZrM7dIRxNZI – Teo a rodina - Pustíme žákům video	10 minut
Žáci si mohou chvíli vykládat o tom, kdo jim doma čím pomohl, nachystal a také čím naposledy pomohli oni ostatním členům rodiny – sourozencům či rodičům	5 minut
Žáci vytváří dopis členu rodiny, kterému chtějí poděkovat.	30 minut
Jakmile žáci dokončí dopis, mohou si jej ve dvojici přečíst. Potom mohou v kroužku nahlas říci, komu z rodiny poděkovali.	20 minut
Poznámka: po ukončení programového bloku mohou žáci, kteří chtějí, vložit dopis do obálky a odeslat adresátům.	
Po ukončení aktivity je možné žákům přečíst příběh s názvem Účet z knihy Bruno Ferrero: Paprsek slunce pro	5 minut

<i>duši</i>	
<p><i>O příběhu je možné zahájit debatu:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Byl postup syna správný?</i> - <i>Můžeme si dovolit očekávat od rodičů odměnu za to, že jim pomáháme?</i> - <i>Zachoval se synek nakonec správně?</i> - <i>Myslíš, že bylo jednání maminky správné?</i> - <i>A další podobné otázky...</i> 	<i>10 minut</i>

Odpolední program – Blok 2

Název bloku: *Reklama na rodinu*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Mezilidské vztahy*

Cíl bloku: *Žák si uvědomuje cenu zdravé rodiny. Žák je schopen dramaticky a kreativně ztvárnit danou situaci.*

Cíl OSV: *Žák poznává svou rodinu. Žák buduje vztahy ke členům rodiny. Žák se učí pravidlům slušného chování.*

Obsah: *Vytváření dramatického programu, ve kterém žáci ztvárňují podobu ideální rodiny.*

Pomůcky: *Flipchartový papír, fixy.*

Rizika: *Téma rodina může být pro některé z žáků velmi citlivým bodem*

Někteří žáci by mohli odcházet s dojmem, že nežijí ve správné rodině

Dramatizaci reklamy mohou žáci špatně uchopit

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Znaky dobré rodiny</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáky rozdělíme do skupin po šesti</i> - <i>Každá skupinka napíše znaky správné rodiny</i> - <i>Všechny výsledky jednotlivých skupin sepíšeme na jeden velký list papíru</i>	<i>30 minut</i>
<i>Reklama – popis slova:</i> <p><i>„Reklama je nějaká upoutávka, která nás má k něčemu pobídnout – známe různé typy reklam z TV, internetu, z novin apod.“ Vybídneme žáky, aby přemýšleli nad místy, kde se reklamy umísťují a na co tyto reklamy upozorňují.</i></p> <p><i>„A viděl někdo třeba reklamu na dobrou rodinu? Abychom ukázali, jak má vypadat správná rodina těm, kteří ji neznají?“</i></p>	<i>5 minut</i>
<i>Vlastní aktivita reklama:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Zadáme dětem úkol, ve kterém mají ve skupinkách udělat krátkou reklamu – scénku, ve které budou dělat ostatním lidem reklamu na správnou rodinu. Scénka by neměla být příliš dlouhá, cca na 5 minut.</i> - <i>Žáci dostanou čas, ve kterém se věnují přípravě scénky. Upozorníme je, že scénku budou předvádět ostatním během večerního programu.</i>	<i>45 minut</i>

<p><i>Reflexe tvoření scény:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Jak se povedlo vytvořit scénu?</i> - <i>Spolupracovalo se každému dobře?</i> - <i>Kdo se cítil tak, že byl ve skupince navíc?</i> - <i>Kdo řídil a plánoval celou tvorbu scény?</i> 	<p><i>10 minut</i></p>
<p><i>Poznámka: do reflexe je možno zahrnout i více témat/postřehů a hodnocení, podle aktuální situace či potřeby.</i></p>	

TŘETÍ DEN

Dopolední program

Název bloku: „*Jak to cítíš?*“

Časová dotace: 30 minut

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Hodnoty, postoje, praktická etika.*

Cíl bloku: *Žák zhodnotí prožitý kurz.*

Cíle OSV: *Žák vyjadřuje své názory. Žák se učí komunikovat.*

Obsah: *Hodnocení kurzu – místo, náplň, změny, nejlepší činnosti, nejhorší stránky kurzu, vzkazy pro organizátory.*

Zdroje: *Obrázky smajlíků k hodnocení kurzu:
http://www.optys.cz/zbozi/hodnotici-razitka-smajlici-sada-3-ks_5040101363/*

Pomůcky: *3 kartičky s obrázkem smajlíka.*

Rizika: *Tento blok programu by měl proběhnout bez rizik.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Smajlíci</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý žák dostane obrázek smajlíka – pozitivního, neutrálního a negativního</i> - <i>Při hodnocení jednotlivých částí programů žáci ukazují učiteli příslušného smajlíka, který vyjadřuje míru spokojenosti s programem</i> - <i>Hodnocení doplňují i slovním hodnocením</i>	<i>30 minut</i>

ČTVRTÝ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Vícedenní kurz:

Téma:	JÁ, TY A MOJE OSOBNOST
Cíl:	Žák se učí poznávat sám sebe. Žák poznává své osobní vlastnosti. Žák vyjádří, jak vnímá sám sebe. Žák se učí pozitivnímu pohledu na sebe sama. Žák se učí komunikovat s lidmi okolo sebe.
Obsah:	Aktivity, hry a diskuse, které pomáhají poznat sebe sama a hodnotit pozitivně své kvality a vlastnosti.
Časová dotace:	Třídenní výjezdní setkání
Věk účastníků:	Čtvrtý ročník ZŠ
Prostředí konání kurzu:	Vhodné rekreační středisko v přírodě

Časový harmonogram společného programu:

První den:

<i>Polední hodiny</i>	<i>Příjezd do místa konání kurzu, oběd, seznámení s prostředím, organizační záležitosti, vybalení a ubytování.</i>
<i>Do 16:00</i>	<i>Polední klid</i>
<i>16:00</i>	<i>Odpolední program</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>19:30</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>20:30</i>	<i>Večerka</i>

Druhý den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Dopolední program</i>
<i>11:30</i>	<i>Oběd, polední klid</i>
<i>14:00</i>	<i>Odpolední program – Blok 1</i>
<i>15:30</i>	<i>Svačina</i>
<i>16:00</i>	<i>Odpolední program – Blok 2</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>19:30</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>20:30</i>	<i>Večerka</i>

Třetí den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Zhodnocení kurzu s žáky</i>
<i>10:00</i>	<i>Úklid, odjezd</i>

PRVNÍ DEN

Odpolední program

Název bloku: *Jaký jsem*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Kooperace a kompetice, Mezilidské vztahy, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti*

Cíl bloku: *Žák poznává své vlastnosti. Žák se učí spolupráci ve skupině.*

Cíl OSV: *Žák zdokonaluje své smyslové vnímání. Žák poznává své empatické schopnosti. Žák se učí vyjadřovat, jak sám sebe vnímá. Žák pečuje o své vztahy s druhými lidmi. Žák sdělně vypráví. Žák dodržuje pravidla efektivní vzájemné komunikace. Žák používá efektivní komunikační způsoby a strategie. Žák aplikuje efektivní strategie řešení problémů.*

Obsah: *Aktivita pro uvědomění sebe sama vlastní jedinečnosti*

Zdroje: *Hra čtverec z lana je převzata z knihy Hry pro rozvoj zdravé osobnosti, Portál, 2005.*

Hra „Jaký jsem“ byla převzata z knihy Skupinové hry pro život 1, Portál, 2007.

Aktivita Jsem rychlý a kdo ještě byla převzata z knihy Nejlepší hry do kapsy, Portál 2014

Pomůcky: *Lano, šátky, dotazník k aktivitě „Jaký jsem“ (Viz přílohy), flipchartový papír, fix, rádio nebo počítač s hudbou.*

Rizika: *Někteří žáci se mohou stydět za svoje špatné vlastnosti
Někteří nebudou moci vymyslet v čem jsou dobří.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Hra na začátek k uvolnění skupiny: Čtverec z lana: - Každý z žáků si zaváže oči šátkem. - Každý z žáků se drží lana, jehož konce jsou spojeny. - Jeden z žáků, nejlépe někdo, kdo ostatní ve třídě dokáže vézt, se pokusí z lana, které drží žáci vytvořit čtverec, obdélník, trojúhelník, domeček – tento žák nemá zavázané oči. - Skupina držící se lana poslouchá povely žáka, který</i>	<i>15 minut</i>

<i>nemá zavázané oči</i>	
<p><i>Aktivita: Jaký jsem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žákům rozdáme formuláře s větami k doplňování</i> - <i>Nejdříve společně všechny otázky přečteme, zeptáme se, zda jim žáci rozumí – pokud bude potřeba, vysvětlíme jakoukoli otázku</i> - <i>V následující chvíli proběhne vyplnění dotazníku. Tento okamžik můžeme obohatit o hudební kulisu (klidná hudba beze slov)</i> 	<i>15 minut</i>
<p><i>Po vyplnění dotazníků se všichni sejdou k vyhodnocení aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý může (pokud chce) přečíst své odpovědi (zde je možné zdůraznit pozitivní vlastnosti a schopnosti – nikdo se zde nemá za co stydět)</i> - <i>Povzbuzujeme žáky ke zjištění podobných vlastností</i> - <i>Samotnou aktivitu s žáky reflektujeme několika otázkami: „Jak se vám odpovídalo na dané otázky? Dokázali jste odpovědět na každou z otázek? Které otázky byly nejobtížnější? Bylo pro mě těžké sdílet nakonec odpovědi s ostatními?“ (můžeme připojit i jiné, podobné otázky na základě situace).</i> 	<i>30 minut</i>
<p><i>Hra přebývající židlička</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáci z židliček utvoří kruh tak, aby seděli vně z kruhu.</i> - <i>Jednu židličku odebereme tak, aby židliček bylo o jednu méně jako žáků.</i> - <i>Pustíme hudbu a v momentě, kdy ji zastavíme, musí se všichni posadit. Kdo to nestihne, odebírá další židličku a sedne si mimo kruh.</i> 	<i>10 minut</i>
<p><i>Jsem rychlý a kdo ještě?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý dostane malý lístek papíru. Na tento lístek každý z žáků napíše, v čem je výjimečný, v čem se cítí být silný nebo jakoukoli jinou kladnou vlastnost či dovednost.</i> - <i>Všechny papírky dáme do klobouku či krabice, a tam je promícháme a losujeme jeden po druhém, vždy řekneme větu z lístečku a k ní přidáme „... a kdo ještě?“</i> <p><i>Přihlásí se ti, kteří si myslí, že jim je dané tvrzení vlastní.</i></p>	<i>15 minut</i>
<p><i>Reflexe:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na flipchartový papír můžeme zhodnotit, kdo má</i> 	<i>5 minut</i>

<i>stejnou vlastnost s nejvíce spolužáky</i>	
--	--

DRUHÝ DEN

Dopolední program

Název bloku: *Jaký jsem, jak mě vidí ostatní*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Kooperace a kompetice, Mezilidské vztahy*

Cíl bloku: *Žák ví, co znamená pojem „já“. Žák se umí zabývat svými typickými vlastnostmi a charakteristikami. Žák se snaží přirovnat kamaráda ke zvířeti podle jeho typických vlastností.*

Cíl OSV: *Žák pozitivně hodnotí sebe i své kamarády. Na základě hodnocení kamarádů si žák uvědomuje svoje vlastnosti. Žák komunikuje ve větší skupině lidí. Žák poznává své spolužáky.*

Obsah: *Prostřednictvím zážitkových aktivit žáci poznávají sami sebe, svoje vlastnosti.*

Pomůcky: *Flipchartový papír, Kancelářské papíry A4,*

Rizika: *Žáci svým spolužákům přiřadí zvíře podle negativních vlastností*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<p><i>Vhled do problematiky</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Vysvětlení pojmu já: „Pojmem já označuji já sebe – celé své tělo, svoji osobnost se svými vlastnostmi – jak těmi, které jasně vidíme – barva vlasů, barva očí, výška postavy, tvar obličeje, atd. i s ostatními vlastnostmi, které nevidím – moje chování, moje nálada, moje schopnost mít rád lidi okolo sebe apod. Ale každý člověk sebe označuje jako ‚já‘ jenom tehdy, mluví-li sám o sobě. Je nás ve třídě, ve městě, na světě, spousta a máme také svoje kamarády, kteří jsou odlišní – žádní dva lidé na světě nejsou stejní. Takže musíme odlišovat pojem já a víme, že okolo nás žijí také naši bližní, naši kamarádi a ostatní lidé a s nimi se musíme snažit pěkně vycházet, hezky se s nimi bavit.“</i>	<i>5 minut</i>
<p><i>Brainstorming: Zvířata</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>- Před začátkem následující aktivity zařazujeme opakování různých zvířat, které žáci znají – na velký list papíru (balicí papír) jich napíšeme tolik, kolik žáci vymyslí</i>	<i>5 minut</i>

<p><i>Aktivita: Zvířata a lidé</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Rozdělíme žáky do pěti až šesti členných skupin</i> - <i>Aby spolu nemohli být pouze ti, kteří jsou dobrými kamarády, rozdělíme tyto skupiny čísly na stejný počet skupin např. tak, že každému rozdáme číslo, žáci se stejným číslem budou pohromadě.</i> - <i>Zadáme žákům úkol: mají nakreslit sebe jako zvíře, které se jim zdá, že je nejlépe vystihuje a stejným způsobem ztvárnit i spolužáky ze skupinky.</i> - <i>Můžeme zdůraznit, že je vhodné, aby si připravili důvody, proč si tak daného kamaráda představují.</i> - <i>Nabídneme žákům, že když nebudou moci přiřadit kamarádovi zvířátko, mohou se podívat na list papíru, který vytvořili před začátkem této aktivity.</i> <p><i>Poznámky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>je také možné nachystat rozdělení žáků do skupin již před začátkem kurzu tak, aby rozdělení bylo vyvážené v poměru chlapci x dívky, aby byli vyváženě rozděleni kamarádi atd.</i> - <i>před začátkem aktivity je třeba zdůraznit, že není dobré se urážet a že není povoleno kamarády urážet nevhodnými zvířaty</i> - <i>jiná možnost je zobrazovat sebe či spolužáky jako věci – pokud nechceme využít možnost zvířat</i> 	<p><i>30 minut</i></p>
<p><i>Reflexe aktivity</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na konec této aktivity může každý v kroužku říct, jak si představuje své kamarády ve skupince jako zvířátka a proč vybrali zrovna tato zvířata</i> - <i>Potom je vhodné se věnovat tomu, jak si jako zvířátko představují sami sebe</i> 	<p><i>40 minut</i></p>
<p><i>Aktivita na proložení reflexe aktivity:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Krátká pohybová aktivita</i> 	<p><i>10 minut</i></p>

Odpolední program – Blok 1

Název bloku: *Co všechno umím*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Kooperace a kompetice, Mezilidské vztahy, Řešení problémů a rozhodovací dovednosti*

Cíl bloku: *Žák pomocí výtvarných technik vyjadřuje své typické vlastnosti. Žák kreativně zpracovává zadané téma.*

Cíl OSV: *Žák se učí pozitivnímu hodnocení sebe sama. Žák komunikuje ve větší skupině lidí. Žák se učí spolupracovat. Žák pečuje o své vztahy s druhými lidmi. Žák si všímá růzností mezi sebou a druhými lidmi.*

Obsah: *Prostřednictvím kreativní aktivity se žáci snaží vytvořit ucelený obraz sebe sama. Žáci si uvědomují své schopnosti při čtení ukázky textu.*

Zdroj: *Hra je částečně přejata z knihy Skupinové hry pro rozvíjení sebeúcty dětí ve věku 5-11 let, Portál 2013*

Pomůcky: *Flipchartové papíry, fixy, výtvarné potřeby, materiál ke koláži (časopisy, reklamy, atd.), příběh z Bible – Hřivny (Viz přílohy).*

Rizika: *Tento blok programu by měl proběhnout bez rizik.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>S žáky začneme krátký rozhovor o vlastnostech každého člověka, o jeho schopnostech.</i>	<i>5 minut</i>
<i>Aktivita paňáci:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáky rozdělíme do dvou skupin, které budou pracovat na první části programu odděleně</i> - <i>V každé skupině dostane žák velký kus papíru (balicí papír), na který se nechá od spolužáka obkreslit</i> - <i>Z novin, časopisů, komiksů a jiných obrázkových materiálů se každý žák pokusí svoji postavu dotvořit tak, aby charakterizovala jeho nadání, vlastnosti, schopnosti a celkově jeho osobnost. Je možné postavy doplnit i psaným slovním komentářem.</i>	<i>45 minut</i>
<i>Přehledka paňáčů:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Po dokončení práce žáci z jedné skupiny vystaví své postavy</i> - <i>Žáci z druhé skupiny si jednotlivé postavy prohlíží a pokouší se uhodnout, či která postava je.</i> - <i>Po prohlédnutí paňáčů jedné skupiny vystaví své</i>	<i>30 minut</i>

<i>postavy i skupina druhá.</i>	
<p><i>Aktivitu je možné ukončit úryvkem z Bible – podobenství o hřívnách, nebo jakémkoli podobném příběhu téže myšlenky.</i></p> <p><i>Po přečtení úryvku dětem vysvětlíme, co znamenají hřívny u jednotlivých lidí a který člověk je nejlépe využil.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Obraz hřívny: schopnost člověka, jeho vlastnost, um a podobně.</i> - <i>Každý je povinen ve svém životě využít své nadání a schopnosti.</i> 	<i>10 minut</i>

Odpolední program – Blok 2

Název bloku: *Co bych si chtěl říci*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Kooperace a kompetice, Mezilidské vztahy*

Cíl bloku: *Seznámit se s různými možnostmi trávení volného času*

Cíl OSV: *Žák se učí poznávat svou aktuální náladu. Žák poznává a charakterizuje své pozitivní vlastnosti. Žák si všímá růzností mezi sebou a druhými. Žák si všímá vzájemných shod.*

Obsah: *Zážitkové aktivity, prostřednictvím kterých žák poznává své pocity. Hodnocení aktivit posledního bloku programu.*

Zdroje: *Aktivita Barevné pocity byla převzata z knihy Skupinové hry pro rozvíjení sebeúcty dětí ve věku 5-11 let.*

Pohybová hra Prolézání byla převzata z knihy Hry do kapsy VIII, Portál 2005

Pomůcky: *Listek papíru pro každého (1/4 stránky A4), 2-4 smyčky z provazu či lana o průměru cca 1m.*

Rizika: *Žáci s omezením pohybu se nebudou moci zúčastnit pohybové hry.*

Některým z žáků může činit problém napsat dopis sám sobě.

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Barevné pocity</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Každý z žáků v Kruhu řekne barvu svého pocitu a k tomu vyjádří svůj pocit</i> - <i>Například: „Cítím červeně, protože jsem naštvaný“ nebo „Cítím se žlutě, protože jsem plný energie“ atd.</i>	<i>10 minut</i>
<i>Reflexe aktivity:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Představuje pro více lidí táž barva stejnou náladu?</i> - <i>Jak se ti vyjadřuje svůj pocit pomocí barvy?</i>	<i>5 minut</i>
<i>Reflexe aktivity paňáci (žákům položíme několik otázek k zamyšlení nad tím, co dělali) – žáci mohou být v místnosti, kde jsou vystaveni paňácové, nebo aktivitu připomeneme promítnutím fotek s obrázky, případně fotek z jejich vytváření:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Co si z tvého obrázku nejspíše spolužáci zapamatují?</i> - <i>Jak jste přišli na to, která postava koho představuje?</i>	<i>20 minut</i>

<ul style="list-style-type: none"> - <i>Dozvěděli jste se o tom člověku něco, co jste předtím nevěděli? (možno se ptát na každého v kruhu)</i> - <i>Vidíte u některých postav stejné či podobné prvky?</i> - <i>Jaké jsou hlavní rozdíly mezi jednotlivými postavami?</i> 	
<p><i>Pohybová hra „Prolézání“</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Hráči utvoří kruh, chytanou se pevně za ruce</i> - <i>Jeden z hráčů si přes rameno zavěsí smyčku z lana, ostatní se jí snaží proplétat tak, aby se dostala zase k žákovi, který ji měl poprvé</i> - <i>Postupně smyčky přidáváme a soutěžíme na čas 2-3 kola</i> 	<i>15 minut</i>
<p><i>Pozitivní dopis</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáci píšou dopis sami sobě.</i> - <i>V dopise se snaží sami sobě napsat pozitivní hodnocení, pochválit se za to, jaký je</i> - <i>Na závěr si mohou dopis vyzdobit, napsat adresu na obálku a dopis si poslat.</i> 	<i>40 minut</i>

TŘETÍ DEN

Dopolední program

Název bloku: *Hodnocení kurzu*

Časová dotace: *30 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Hodnoty, postoje, praktická etika.*

Cíl bloku: *Žák zhodnotí prožitý kurz.*

Cíle OSV: *Žák vyjadřuje své názory. Žák se učí komunikovat.*

Obsah: *Hodnocení kurzu – místo, náplň, změny, nejlepší činnosti, nejhorší stránky kurzu, vzkazy pro organizátory.*

Pomůcky: *Dotazník k hodnocení kurzu, psací potřeby (Viz přílohy).*

Rizika: *Tento blok programu by měl proběhnout bez rizik.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Kurz zhodnotíme pomocí dotazníku. V dotazníku žáci oznámkují jednotlivé části programu. Na závěr odpoví na několik otázek vlastními slovy.</i>	<i>30 minut</i>

PÁTÝ ROČNÍK ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Vícedenní kurz:

Téma:	JÁ, TY A (SPOLU)PRÁCE
Cíl:	Žák poznává smysl spolupráce ve skupině. Žák se učí spolupracovat na společném problému. Žák řeší problémové situace. Žák usiluje o pozitivní přístup ke spolupráci. Žák poznává různé druhy práce.
Obsah:	Aktivity, workshopy a zážitkové hry určené k seznámení se základními druhy práce. Zážitkové hry určené k rozvoji spolupráce ve skupině.
Časová dotace:	Třídenní výjezdní setkání
Věk účastníků:	Pátý ročník ZŠ
Prostředí konání kurzu:	Vhodné rekreační středisko v přírodě

Časový harmonogram společného programu:

První den:

<i>Polední hodiny</i>	<i>Příjezd do místa konání kurzu, oběd, seznámení s prostředím, organizační záležitosti, vybalení a ubytování.</i>
<i>Do 16:00</i>	<i>Polední klid</i>
<i>16:00</i>	<i>Odpolední program</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>20:00</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>21:00</i>	<i>Večerka</i>

Druhý den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Dopolední program</i>
<i>11:30</i>	<i>Oběd, polední klid</i>
<i>14:00</i>	<i>Odpolední program – Blok 1</i>
<i>15:30</i>	<i>Svačina</i>
<i>16:00</i>	<i>Odpolední program – Blok 2</i>
<i>17:30</i>	<i>Večeře</i>
<i>18:30</i>	<i>Večerní program</i>
<i>20:00</i>	<i>Zakončení dne, hygiena</i>
<i>21:00</i>	<i>Večerka</i>

Třetí den:

<i>7:30</i>	<i>Budíček, osobní hygiena, rozcvička</i>
<i>8:15</i>	<i>Snídaně</i>
<i>9:00</i>	<i>Zhodnocení kurzu s žáky</i>
<i>10:00</i>	<i>Úklid, odjezd</i>

PRVNÍ DEN

Odpolední program

Název bloku: *Spolupráce*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Kooperace a kompetice*

Cíl bloku: *Žák formuluje svá očekávání od kurzu. Žák se učí řešit problémové situace.*

Cíl OSV: *Žák pochopí smysl a podstatu spolupráce. Žák využívá svých možností a sociálních dovedností v soutěži. Žák reflektuje své jednání, myšlení a prožívání v situaci soutěže.*

Obsah: *Diskuse o volném čase – co to je, co jej naplňuje, co jej může naplňovat, rozdíly trávení volného času v zimě a v létě.*

Zdroje: *Aktivita Bonbon v lahvi je přejata z knihy Skupinové hry pro život 4, Portál 2003*

Aktivita Manufaktura je přejata z knížky Hry do kapsy IX, Portál 2005

Pomůcky: *Flipchartový papír, fixy, skleněná láhev, bonbon s bavlnkami, zašifrovaná zpráva s úkolem.*

Rizika: *Žáci s pohybovým omezením by nemuseli zvládnout některé aktivity.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Očekávání od kurzu:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Na list papíru žáci napíší, co očekávají od kurzu (5 minut)</i> - <i>Během dalšího času mohou svoje očekávání sdělit spolužákům a učitelům na kurzu</i>	<i>15 minut</i>
<i>Spolupráce</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáky rozdělíme do trojic a asi 2 minuty je necháme hovořit o tom, jak mohou sami ovlivnit spolupráci ve skupině na společném úkolu</i> - <i>Po 2-3 minutách trojice vyzveme, aby řekly, na čem se shodly, výsledky můžeme sepsat na flipchartový papír na tabuli</i>	<i>10 minut</i>
<i>Bonbon v lahvi</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáci dostanou zašifrovanou zprávu, která jim udává úkol, který mají udělat</i> - <i>V první části mohou za splnění drobného úkolu získat</i>	<i>20 minut</i>

<p><i>klíč k zašifrovanému textu.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáci pracují na rozluštění textu, po jeho vyluštění dostanou láhev s přizemi</i> - <i>Jejich úkolem je dostat bonbon přivázaný na delší přízi do lahve</i> - <i>Úkol je možné opakovat v jiných trojicích</i> <p><i>Poznámka: žáci mohou mít konce kratších přízí zavázané k jiné části těla – k palci u nohy, k šátku kolem hlavy, atd.</i></p>	
<p><i>Reflexe aktivity – krátká diskuze na následující otázky:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Byli jste dobrý tým?</i> - <i>Co pro tebe bylo těžké?</i> - <i>Jak jste se dokázali shodnout na vaší strategii?</i> - <i>Co vás vedlo k úspěchu?</i> 	<p><i>10 minut</i></p>

DRUHÝ DEN

Dopolední program

Název bloku: *Workshopové dopoledne*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace*

Cíl bloku: *Žák se seznamuje s různými druhy práce.*

Cíl OSV: *Žák poznává a charakterizuje své schopnosti. Žák se pokouší charakterizovat své životní cíle.*

Obsah: *Workshopy zaměřené na poznání různých druhů práce. Aktivita, pomocí kterých se žáci učí spolupráci.*

Pomůcky: *Potřeby na workshopy (dle vedoucích workshopů).*

Rizika: *Žáci s pohybovým omezením by nemuseli zvládnout některé workshopy.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<p><i>Workshopy – práce:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Rozdělíme žáky na 3 skupinky – aby se neztrácel čas, je možné toto připravit již při snídani apod.</i> - <i>Žáci navštěvují workshopy, na kterých mají možnost si vyzkoušet tři druhy práce, kterých se účastní pod vedením vedoucích /učitelů – druhy práce mohou být následující: manuální (práce s květináčem, malá řezbářská práce, výroba sochy z tvárnice Ytong, ...), práce s lidmi (příprava večerního programu na 30 minut podle zadaného tématu, ...), práce intelektuální (vytvoření návrhu moderní stavby, vymyšlení nového přístroje usnadňujícího život, ...)</i> - <i>Každý workshop trvá 40 minut, děti se střídají na každém stanovišti, mezi nimi je přestávka 10 minut</i>	<i>90 minut</i>

Odpolední program – Blok 1

Název bloku: *Workshopy a spolupráce*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Sebepoznání a sebepojetí, Seberegulace a sebeorganizace*

Cíl bloku: *Žák se učí spolupráci ve skupině. Žák poznává některé druhy práce.*

Cíl OSV: *Žák poznává a charakterizuje své schopnosti. Žák se pokouší charakterizovat své životní cíle.*

Obsah: *Zážitková aktivita pro naučení spolupráce. Workshopy seznamující žáka s jedním z druhů práce.*

Zdroje: *Aktivita Včely a hadi je přejata z knihy Skupinové hry pro život 4, Portál 2003*

Pomůcky: *Zavařovací sklenice, tužka.*

Rizika: *Žáci s pohybovým omezením by nemuseli zvládnout některé workshopy.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Poslední kolo workshopů</i>	<i>40 minut</i>
<i>Reflexe dopoledního programu - otázky:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Který druh práce Tě nejvíce baví?</i> - <i>Napadlo Tě během programu, které práci by ses rád věnoval?</i> - <i>Kterou práci a proč bys nikdy nechtěl dělat?</i> - <i>Zapojili se do všech aktivit úplně všichni členové skupinky?</i>	<i>10 minut</i>
<i>Včely a hadi</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Skupina žáků se rozdělí (nebo rozdělí učitel) na 2 skupiny – Včely a hadi, každá ze skupin si zvolí svého krále.</i> - <i>Králové odejdou za dveře/dál od skupiny a žáci dostanou za úkol schovat ještěrku – potravu pro hada (tužku) a med – potravu pro včely (zavařovací sklenice)</i> - <i>Skupina má za úkol napovědět syčením nebo bzučením svému králi, kde najde svou potravu – čím blíže potravě se nachází, tím hlasitěji bzučí nebo syčí.)</i> - <i>Hru můžeme zopakovat s jinými králi</i>	<i>10 minut</i>

<i>Reflexe aktivity – otázky pro účastníky:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Rušily tě zvuky jiných skupin?</i> - <i>Jak spolupracovaly jednotlivé skupiny?</i> - <i>Jak se cítili králové?</i> - <i>Bylo stejně těžké najít oba úkryty?</i>	<i>5 minut</i>
--	----------------

Odpolední program – Blok 2

Název bloku: *Povolání a finance*

Časová dotace: *90 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Seberegulace a sebeorganizace*

Cíl bloku: *Žák komunikuje se svými kamarády. Žák zjišťuje své předpoklady pro budoucí zaměření. Žák získává pozitivní postoj k práci.*

Cíl OSV: *Žák charakterizuje své životní cíle.*

Obsah: *Aktivity, pomocí kterých žák může zjistit, čemu se může v životě věnovat.*

Zdroj: *Aktivita Poradce pro zaměstnání je přejata z knihy Hry do kapsy IX, Portál 2005*

Aktivita Kapesné je přejata z knihy Nejlepší hry do kapsy, Portál, 2014

Hra Kde je Jirka je přejata z knihy Hry pro rozvoj zdravé osobnosti, Portál 2005

Pomůcky: *Kancelářské papíry, tužky.*

Rizika: *Někteří z žáků nemusí mít představu o financích v rodině.*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Poradce pro zaměstnání</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Žáci utvoří dvojice s kamarádem – je nutné, aby se ve dvojici spolužáci dobře znali a dobře spolu vycházeli</i> - <i>5 minut spolu žáci hovoří a snaží se o svém kamarádovi zjistit jeho záliby, koníčky, co ho baví, čemu by se chtěl věnovat atd.</i> - <i>V dalších 5 minutách vymyslí kamarádovi zaměstnání, které by mohl na základě svých koníčků vykonávat, které by ho bavilo a těšilo.</i> - <i>Každá dvojice potom ostatním představí to, na co přišli a jaké vybrali kamarádovi zaměstnání.</i>	<i>35 minut</i>
<i>Reflexe aktivity – žákům pokládáme otázky k diskuzi:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Je složité odhadnout to, čím by mohl být druhý?</i> - <i>Je jednodušší vymyslet povolání pro sebe nebo pro někoho jiného?</i> <i>Měl někdo třeba takový nápad, který by mě pro toho daného kamaráda nenapadl?</i> <i>Inspiroval mě některý nápad pro mé povolání?</i>	<i>10 minut</i>

<p><i>Kde je Jirka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Hráči chodí místností, snaží se zapamatovat si pohyb všech spolužáků, k tomu hraje hudba</i> - <i>V momentě, kdy ztichne hudba, všichni se zastaví, zavřou oči a učitel se zeptá „Kde je ...?“ všichni musí ukázat směrem, kde si myslí, že se daný kamarád nachází.</i> - <i>Žáci si počítají body, po několika kolech můžeme vyhlásit vítěze.</i> 	<p><i>5 minut</i></p>
<p><i>Kapesné</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Třída se rozdělí na čtveřice či pětice a v těchto skupinách se rozdělí do rolí matky, otce a dětí</i> - <i>Je možné žákům určit povolání a určit, kolik by rodiče vydělávali v této situaci.</i> - <i>Každý se vcítí do své role, kterou v této fiktivní rodině zastává.</i> - <i>Žáci rozdělí peníze tak, aby s nimi mohli v dané rodině hospodařit – je nutné myslet na pronájem bytu, plyn, elektřinu, auto, kapesné pro děti, jídlo a podobné věci.</i> - 	<p><i>30 minut</i></p>
<p><i>Reflexe hry – otázky k diskuzi:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Měli by děti dostávat kapesné?</i> - <i>Kdo by měl rozdělovat v rodině peníze? Mají do toho zasahovat také děti?</i> - <i>Jak vám pasovala role toho kterého člena rodiny?</i> - <i>Můžete vy sami pomoci rodině, aby lépe vyšla s penězi?</i> 	<p><i>10 minut</i></p>

TŘETÍ DEN

Dopolední program

Název bloku: *Hodnocení kurzu*

Časová dotace: *30 minut*

Tem. okruhy OSV: *Komunikace, Hodnoty, postoje, praktická etika.*

Cíl bloku: *Zhodnotit kurz, zjistit možnosti změn.*

Obsah: *Hodnocení kurzu – místo, náplň, změny, nejlepší činnosti, nejhorší stránky kurzu, vzkazy pro organizátory.*

Pomůcky: *Kancelářské papíry, psací potřeby.*

Rizika: *Tento blok programu by měl proběhnout bez rizik*

Příprava:

Náplň časového oddílu	Časová dotace
<i>Hodnocení programu kurzu:</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Hodnocení by mělo proběhnout kompletně v režii žáků – žáci samostatně budou vyjadřovat svoje myšlenky</i> - <i>Mohou to učinit tak, že budou své hodnocení psát na velký flipchartový papír (skupiny po 10 lidech)</i> - <i>Hodnocení mohou psát každý sám na papír A4</i> - <i>K hodnocení pomůžeme následující osnovou: „Krátkce – 1-2 větami zhodnoť tyto části programu: Cesta, aktivity v odpoledne první den, večerní programy, stravování, workshopy, zbytek odpoledního programu, ostatní poznámky.“</i>	<i>30 minut</i>

Závěr

Na základě podnětů z výzkumného šetření a výsledků rešerše o tématu OSV byla sestavena aplikační část, podle které by bylo možné realizovat výuku OSV na základní škole.

V první třídě je navržen program, ve kterém se žáci navzájem seznamují. Program pro druhou třídu je zaměřen na vzájemnou komunikaci a poznávání ve třídě. Ve třetí třídě se žáci učí poznávat svoji vlastní rodinu, pozitivně hodnotit její členy a hledat svoji roli v rodině. Ve čtvrtém ročníku žáci poznávají sami sebe, své vlastnosti a své možnosti. V pátém – posledním ročníku prvního stupně základní školy se žáci seznamují s prací, s prací mezi ostatními kamarády (spolupráce) a také zde mají možnost zamyslet se nad svými cíli, co se týče budoucího povolání.

Kromě výjezdních kurzů, které jsou popsány pro každý ročník, je možno s žáky realizovat ještě dvoudenní seminář na téma, které je pro žáky v daném školním roce důležité. Pro první třídu tento seminář není zařazen, ve druhé třídě by se žáci věnovali tématu učení (strategie učení, efektivní učení atd.), ve třetí třídě by bylo možné navázat na téma rodiny. Ve čtvrtém ročníku by se mohli žáci zabývat odlišností pohlaví či základy sexuální výchovy. V pátém ročníku by bylo možné navázat na téma práce tak, že by si žáci mohli vyzkoušet manuální práci, prostřednictvím které by se postarali také o životní prostředí (úklid lesa, kolem cesty apod.)

Večerní programy pro celou třídu jsou v kompetenci učitele, který je připraví, pokud není u jednotlivých bloků programů uvedeno jinak (např. je uveden jako večerní program výstup z workshopů atd.).

Aktivita vycházejí převážně z odborné literatury a rozvíjí osobnost dítěte, slouží k navázání pozitivního vztahu se spolužáky i s učitelem či lektorem. Každý kurz nabízí kromě daného tematického okruhu také prostředí k rozvoji komunikačních dovedností žáka.

Seznam pramenů a literatury

ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST. *Biblenetz* [online]. 2009, 14.4.2015 [cit. 2015-04-14].

FERRERO, Bruno. *Paprsek slunce pro duši*. Vyd. 1. Překlad Ivana Hlaváčová. Praha: Portál, 2000, 79 s. ISBN 80-7178-453-2.

HLADKÝ, Radim a Miroslava BUKÁČKOVÁ. *Adaptační (stmalovací) soustředění* [online]. 1. vyd. Praha: občanské sdružení Projekt Odyssea, 2007 [cit. 2015-03-15]. ISBN 978-80-87145-21-0. Dostupné z: http://www.odyssea.cz/soubory/e_kurzy/adaptacni_soustredeni_1_trida.pdf

Hranostaj.cz: Bang!. [online]. 2011 [cit. 2015-03-17]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra1477>

Hranostaj.cz: Prasátko kvikni. [online]. 2012 [cit. 2015-03-18]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra3601>

CHALUPKOVÁ, Tereza. *Veselá chaloupka: výukové materiály nejen pro učitele* [online]. 2015 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://www.vesela-chaloupka.cz/data/materialy/prilohy/7_tridni-pravidla.pdf

Metodický portál: Inspirace a zkušenosti učitelů. [online]. 2011 [cit. 2015-03-20]. Dostupné z: <http://dum.rvp.cz/materialy/rodina-4.html>

NEUMAN, Jan a Soňa HERMOCHOVÁ. *Nejlepší hry do kapsy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014, 189 s. ISBN 978-80-262-0468-8.

NEUMAN, Jan - TOMESŠ, Pavel. *Hry do kapsy : sociální, motorické a kreativní hry*. IX. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. [96] s. ISBN 8071789852.

NEUMAN, Jan - WAGENKNECHT, Miloslav. *Hry do kapsy : sociální, motorické a kreativní hry*. VIII. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. [96] s. ISBN 8071789844.

NEUMAN, Jan - ZAPLETAL, Miloš. *Hry do kapsy : sociálně psychologické, motorické a kreativní hry*. X. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. [96] s. ISBN 8073670259.

Optys: vždy o krok napřed. [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné z: http://www.optys.cz/zbozi/hodnotici-razitka-smajlici-sada-3-ks_5040101363/

Pionyr: Dobrodružství na míru. [online]. 2012 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.pionyr.cz/inspirace/hry-a-aktivity/detail/282>

PLUMMER, Deborah. *Skupinové hry pro rozvíjení sebeúcty dětí ve věku 5-11 let*. Vyd. 1. Překlad Miroslava Kopicová. Praha: Portál, 2013, 135 s. ISBN 9788026204671.

Předškoláci.cz: Domečky. [online]. 2015, 13.4.2015 [cit. 2015-04-13].
Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/domecky-2/8437>

Předškoláci.cz: Kreslíme si plachetnici. [online]. 2015, 13.4.2015 [cit. 2015-04-13]. Dostupné z: <http://www.predskolaci.cz/ve-skolce-je-bezva/11286>

VOPEL, Klaus W. *Skupinové hry pro život 1: zařazení do skupiny, kontakt, smyslové vnímání, přátelství, sebevědomí : pro děti od 6 do 12 let*. Vyd. 1. Překlad Dana Lisá, Alena Veselá. Praha: Portál, 2007, 138 s. ISBN 9788073672867.

VOPEL, Klaus W. *Skupinové hry pro život 2: uvolnění napětí, zvědavost, učení, komunikace, vztahy : pro děti od 6 do 12 let*. Vyd. 1. Překlad Dana Lisá, Alena Veselá. Praha: Portál, 2008, 133 s. ISBN 9788073673529.

VOPEL, Klaus W. *Skupinové hry pro život 4: pryč s agresí, úspěch pro každého, umění spolupráce, sebeúcta, řešení problémů : pro děti od 6 do 12 let*. Vyd. 1. Překlad Dana Lisá, Alena Veselá. Praha: Portál, 2009, 139 s. ISBN 9788073675196.

ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk a Barbara ŠIMANOVSKÁ. *Hry pro posílení zdravé osobnosti*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005, 159 s. ISBN 8073670240.

YouTubeCZ: 1 Narodil se Brouček. [online]. 2013 [cit. 2015-04-10].
Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1Y180y4zHMM>

YouTubeCZ: 01 Teo a rodina. [online]. 2011 [cit. 2015-04-11]. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=ZrM7dIRxNZI>

Seznam příloh

Příloha 1: Karty s pravidly třídy

Příloha 2: Kartičky – zvířecí rodinky

Příloha 3: Formulář – hra Jaký jsem

Příloha 4: Hodnocení kurzu 4. třídy:

Příloha 5: Kartičky Ano - Ne

Příloha 6: Kartičky k aktivitě Abeceda

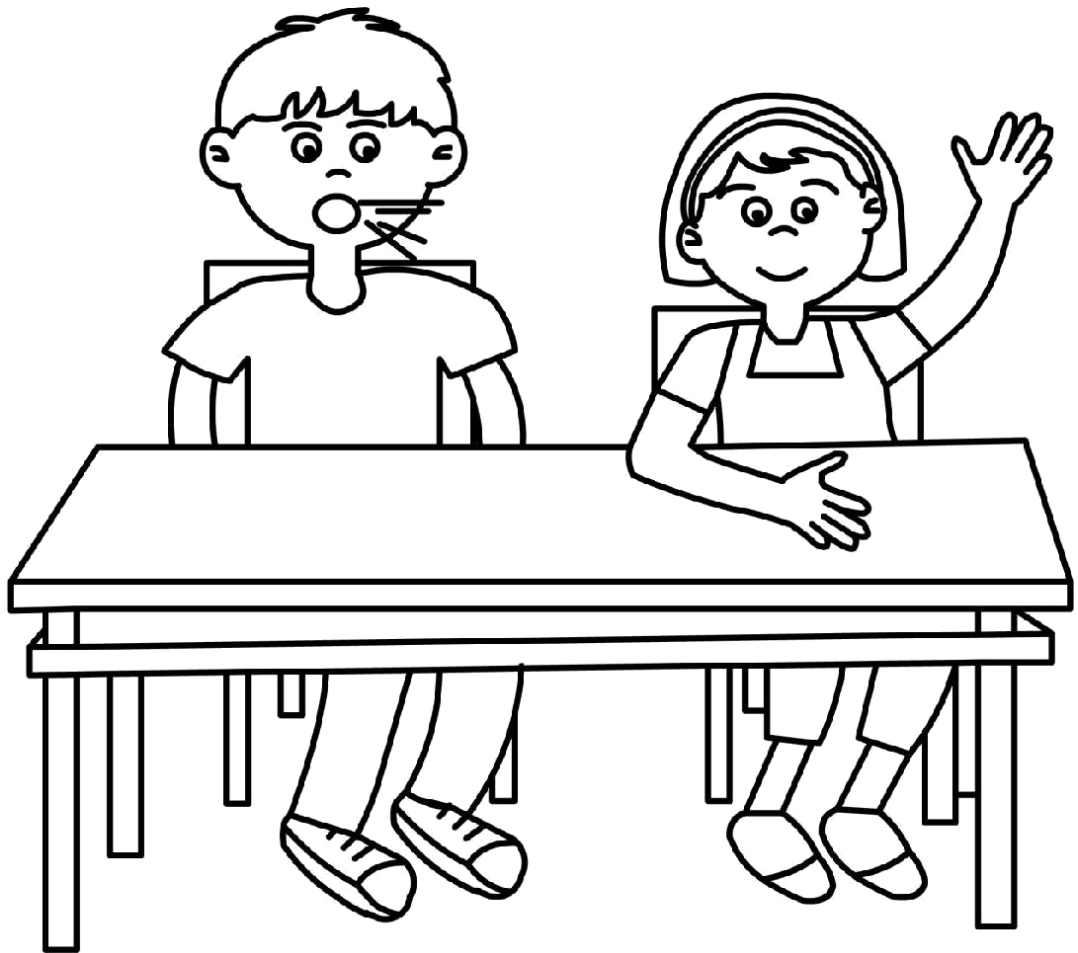
Příloha 7: Obrázky k aktivitě Kreslení podle instrukcí

Příloha 8: Příběh – Účet

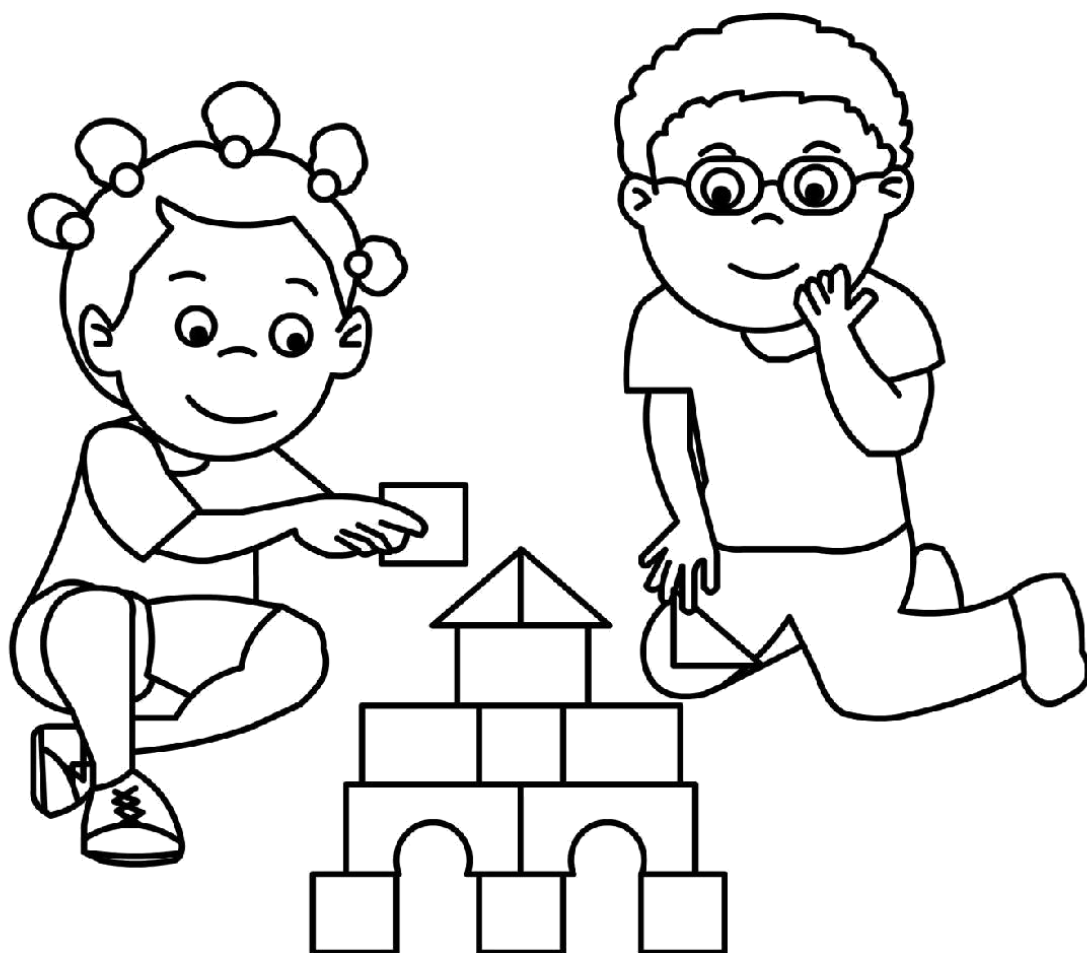
Příloha 9: Příběh z Bible – Podobnoství o hřivnách

Příloha 10: Obrázky smajlíků k hodnocení

Příloha 1: Karty s pravidly třídy

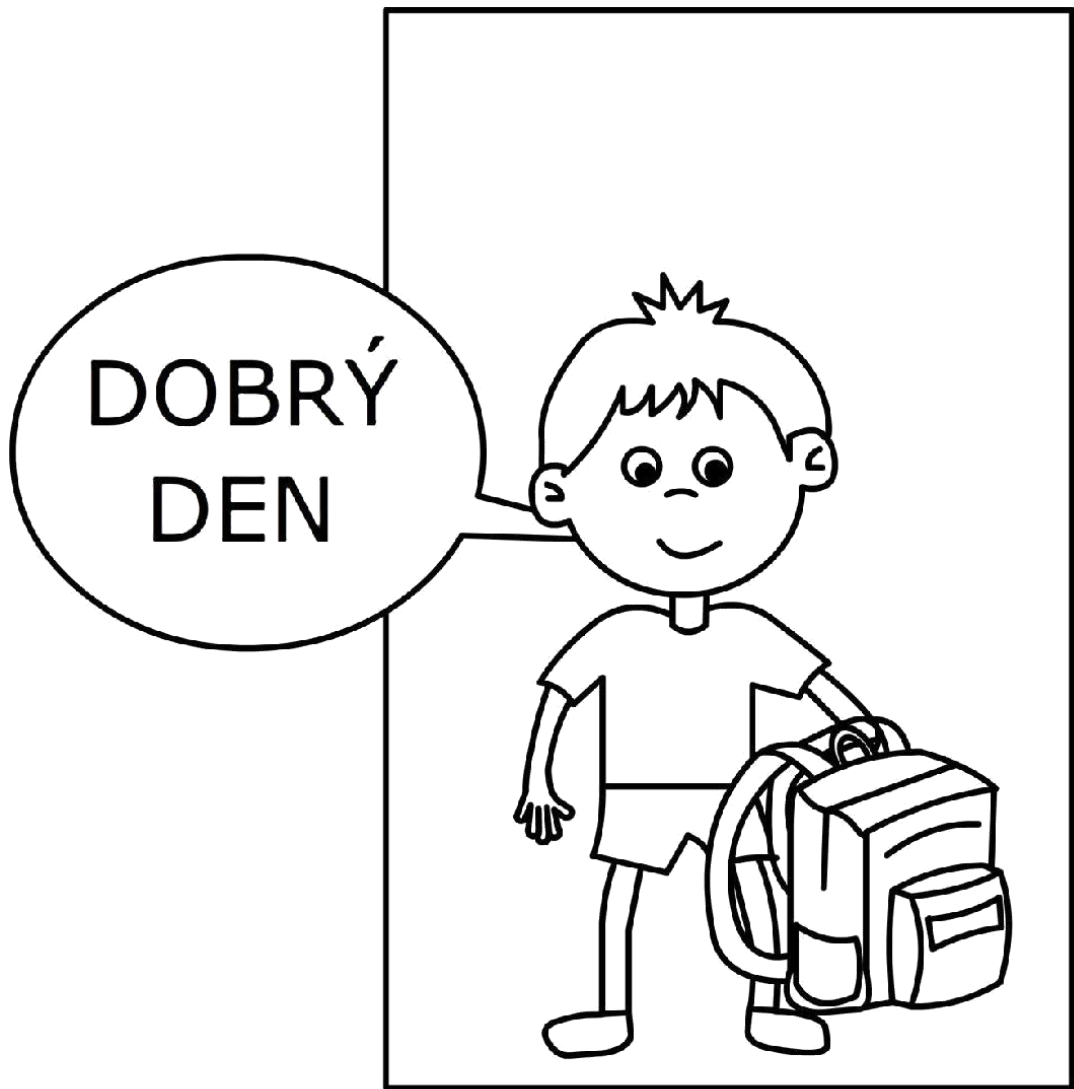
**Hlas se -
nevykřikuj!**

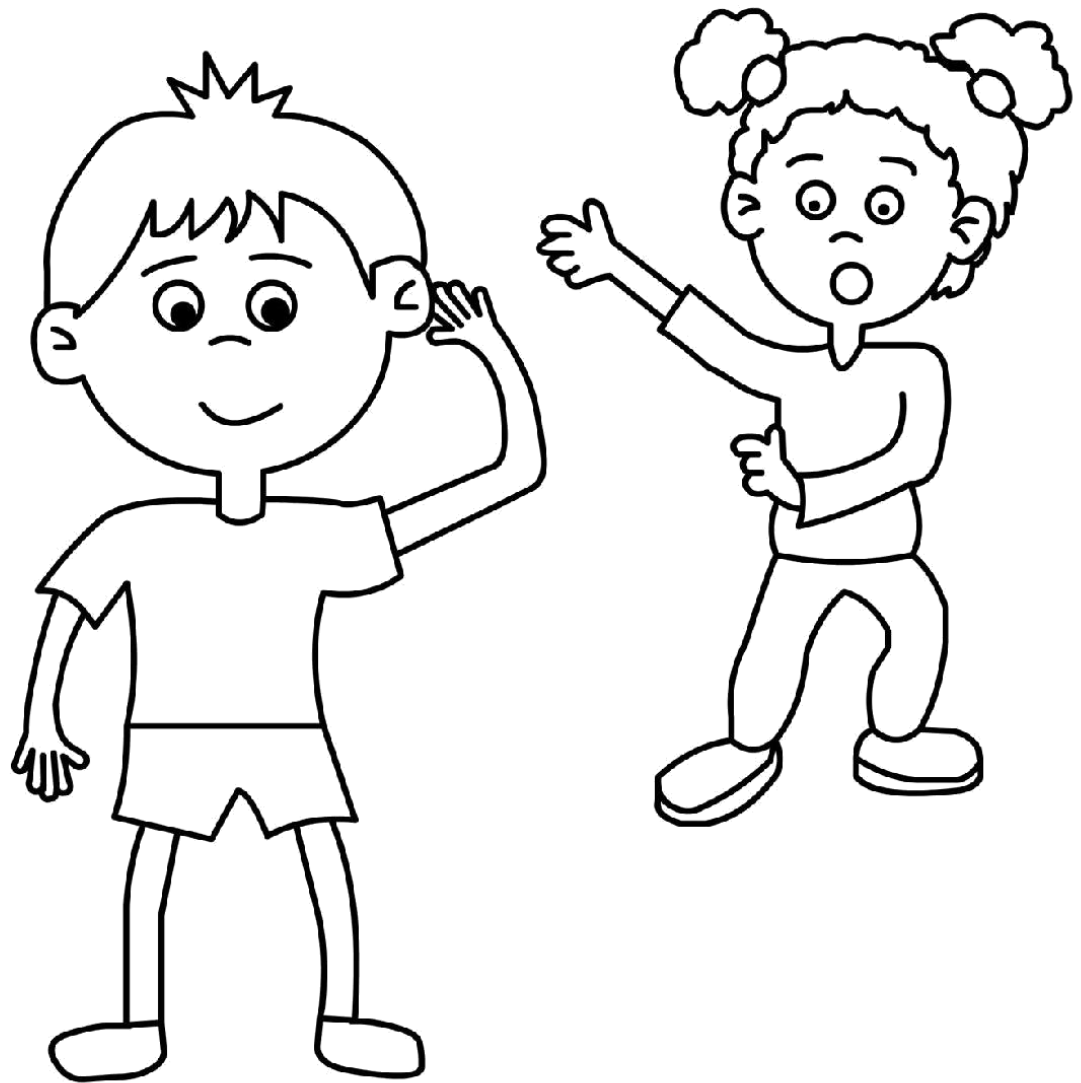
**Bud'te
kamarádi!**

Svač v lavici!

Pozdrav!

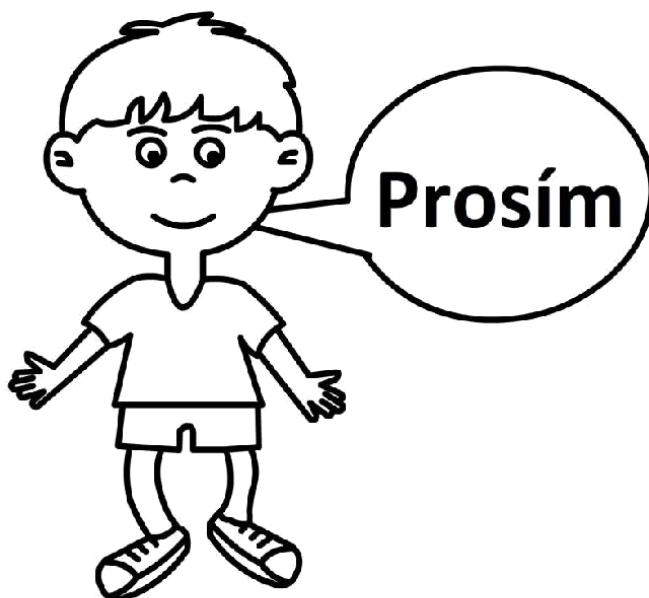

Naslouchej!

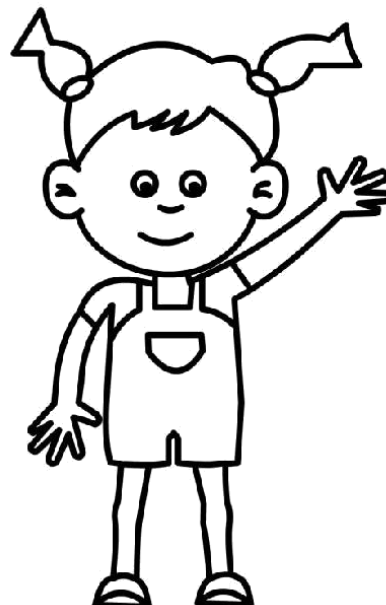

Pomáhejte si!

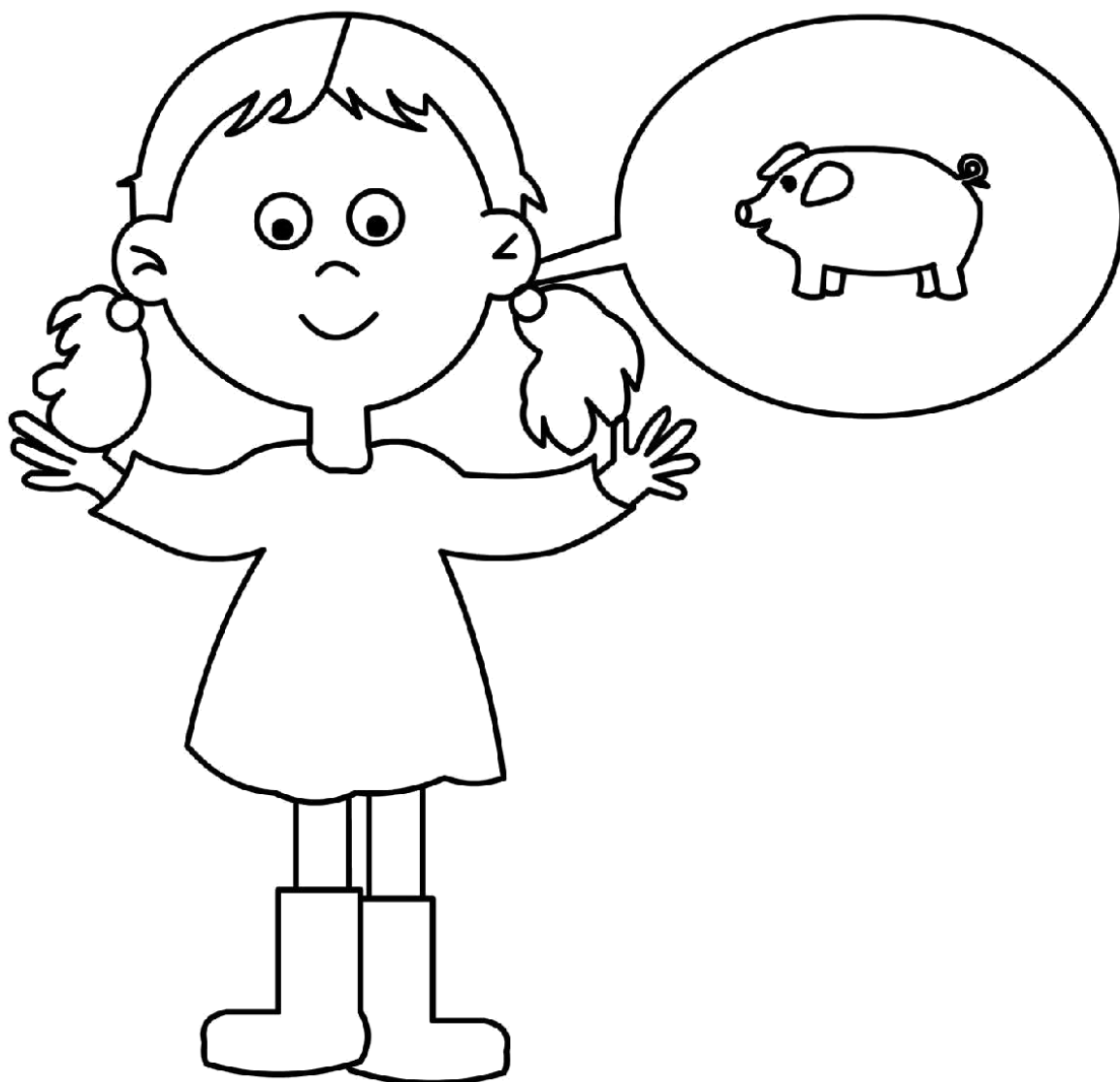

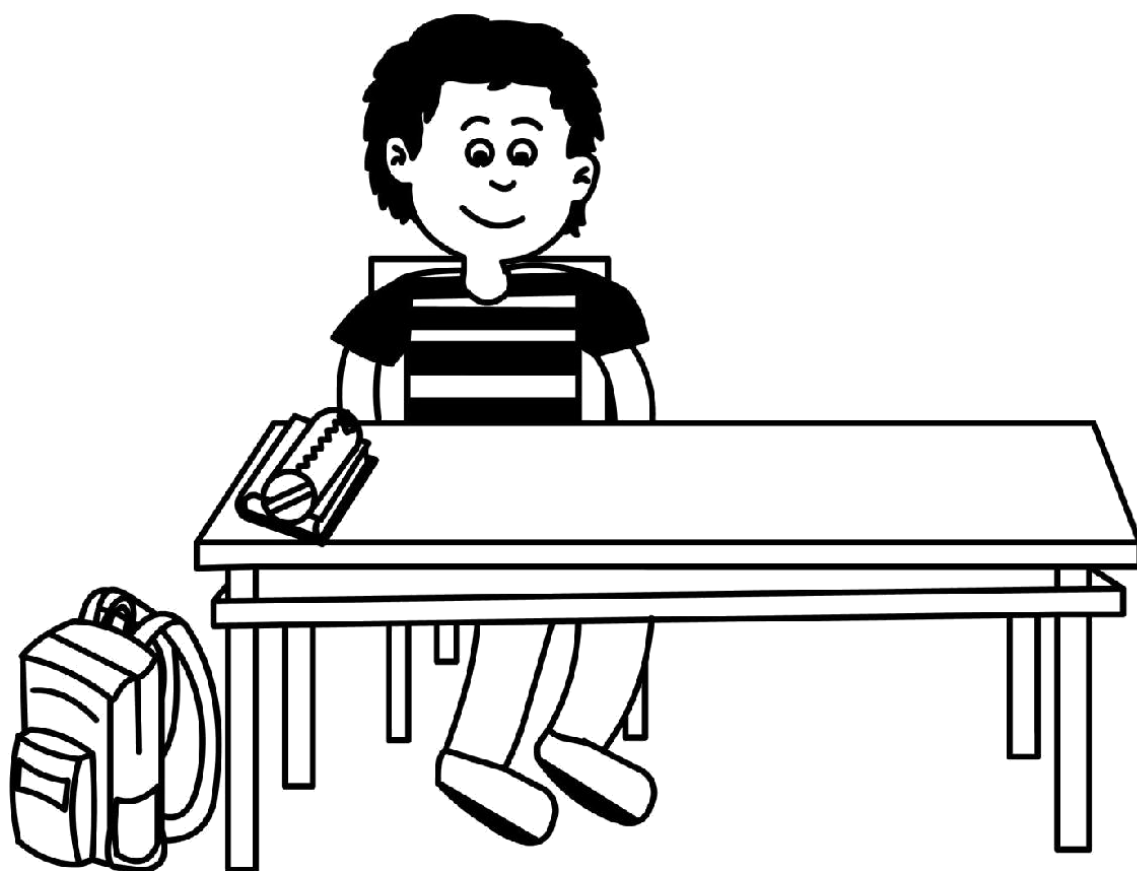
Popros

Poděkuj

**Nemluv
neslušně!**

**Udržuj pořádek
na lavici
i kolem sebe.**

Příloha 2: Kartičky - zvířecí rodinky

SLEPICE	KUŘE	KOHOUT
KUŘE	KUŘE	KUŘE
KRÁVA	TELE	BÝK
KOZA	KŮZLE	KOZEL
KOČKA	KOTĚ	KOCOUR
KAČENA	KÁČE	KAČER
KLISNA	KŮŇ	HŘÍBĚ
MEDVĚDICE	MEDVÍDĚ	MEDVĚD
LVICE	LVÍČE	LEV
VLČICE	VLČE	VLK
OVCE	JEHNĚ	BERAN

Příloha 3: Formulář – hra Jaký jsem

Jaký jsem?

1. Jmenuji se .....
2. Je mi .....let.
3. Mám .....oči.
4. Mám..... vlasy.
5. Ulice, ve které bydlím, se jmenuje.....
6. Moje oblíbené jídlo je .....
7. Moje oblíbená barva je.....
8. Moje oblíbené zvíře je.....
9. Moje oblíbená kniha je .....
10. Můj oblíbený televizní pořad je.....
11. Krásný film, který jsem viděl, je.....
12. Líbí se mi na mně.....
13. Moje oblíbená hra je.....
14. Můj nejlepší kamarád se jmenuje.....
15. Země, kterou bych rád navštívil, je.....
16. Nejlépe ze všeho umím .....
17. Toto jsou jména mých sourozenců .....
18. Můj hlavní životní cíl je .....

Příloha 4: Hodnocení kurzu 4. třídy:

Název aktivity:	Udělená známka:	Můj případný komentář (není povinné):
PRVNÍ DEN:		
✓ Čtverec z lana		
✓ Dotazník: Jaký jsem		
✓ Jsem rychlý a kdo ještě?		
DRUHÝ DEN		
✓ Aktivita – zvířata a lidé		
✓ Hra Paňáci		
✓ Přehlídka Paňáčů		
✓ Příběh o hřivnách		
✓ Barevné pocity		
✓ Pohybová hra prolézání		
✓ Pozitivní dopis		
✓ Ostatní hry		
OSTATNÍ ČÁSTI PROGRAMU		
✓ Večerní programy:		
✓ Povídání o jednotlivých aktivitách		

Příloha 5: Kartičky Ano - Ne

ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE
ANO	NE

Příloha 6: Kartičky k aktivitě Abeceda

Vesele	Smutně	Nadšeně	Tiše
Uspěchaně	Rozesmátě	Otráveně	Odvážně
Vesele	Smutně	Nadšeně	Tiše
Uspěchaně	Rozesmátě	Otráveně	Odvážně
Polekaně	Bojácně	Odhodlaně	Lenivě
Ustrašeně	Rozzuřeně	Mile	Povýšeně
Polekaně	Bojácně	Odhodlaně	Lenivě
Ustrašeně	Rozzuřeně	Mile	Povýšeně

Příloha 7: Obrázky k aktivitě Kreslení podle instrukcí

Zdroje jsou uvedené v seznamu pramenů a literatury

Příloha 8: Příběh – Účet

Účet

Když maminka jednoho dne večer chystala večeři, přišel za ní do kuchyně jedenáctiletý syn s lístkem v ruce.

S podivně strohým výrazem jí ho podal. Maminka si osušila ruce o zástěru a pomalu četla:

Vyplení záhonku: 20 Kč

Úklid pokojíku: 50 Kč

Nákup: 10 Kč

Hlídní sestřičky (tři odpoledne): 90 Kč

Dvě jedničky: 50 Kč

Každodenní vynášení odpadků: 30 Kč

Celkem: 250 Kč

Maminka se na chlapce něžně podívala. Vzala propisku a na druhou stranu lístku napsala:

Devět měsíců nošení pod srdcem: 0 Kč

Všechny probdělé noci, když jsi byl nemocný: 0 Kč

Všechna pomazlení, když ti bylo smutno: 0 Kč

Všechny osušené slzy: 0 Kč

Všechny věci, kterým jsem tě každý den učila: 0 Kč
Všechny snídaně, obědy, večeře, svačiny a namazané chleby: 0 Kč

Každodenní péče: 0 Kč

Celkem: 0 Kč

S úsměvem lístek podala synovi. Když si ho přečetl, cítil se zahanben.

Otočil lístek a pod svůj účet napsal: „Vyrovnáno“. Pak maminku objal a dlouho se k ní tiskl.

Když se v osobních a rodinných vztazích začne počítat, je konec všemu. Láska je buď zdarma, nebo není vůbec.

„Bylo horko, a tak jsem svým čtyřem dětem připravila zmrzlinu. Řekla jsem jim ale, že zadarmo to nebude a že ji dostanou za jedno obejmutí. Hned se postavily do fronty. Ty tři menší mě k sobě rychle přitiskly, popadly zmrzlinu a hurá zase pryč. Ale když přišla řada na mého nejstaršího, dospívajícího syna, objal mě dvoakrát. ‚To máš od cesty,‘ usmál se na mě.“

Příloha 9: Příběh z Bible –Podobenství o hřivnách

¹⁴Bude tomu, jako když člověk, který se chystal na cestu, zavolal své služebníky a svěřil jim svůj majetek;

¹⁵jednomu dal pět hřiven, druhému dvě, třetímu jednu, každému podle jeho schopností, a odcestoval.

¹⁶Ten, který přijal pět hřiven, ihned se s nimi dal do podnikání a vyzískal jiných pět.

¹⁷Tak i ten, který měl dvě, získal jiné dvě.

¹⁸Ten, který přijal jednu, šel, vykopal jámu a ukryl peníze svého pána.

¹⁹Po dlouhé době se pán těch služebníků vrátil a začal účtovat.

²⁰Přistoupil ten, který přijal pět hřiven, přinesl jiných pět a řekl: „Pane, svěřil jsi mi pět hřiven; hle, jiných pět jsem jimi získal.“

²¹Jeho pán mu odpověděl: „Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.“

²²Přistoupil ten se dvěma hřivnami a řekl: „Pane, svěřil jsi mi dvě hřivny; hle, jiné dvě jsem získal.“

²³Jeho pán mu odpověděl: „Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.“

²⁴Přistoupil i ten, který přijal jednu hřivnu, a řekl: „Pane, poznal jsem tě, že jsi tvrdý člověk, sklízíš, kde jsi nesel, a sbíráš, kde jsi nerozsypal.“

²⁵Bál jsem se, a proto jsem šel a ukryl tvou hřivnu v zemi. Hle, zde máš, co ti patří.“

²⁶Jeho pán mu odpověděl: „Služebníku špatný a líný, věděl jsi, že žnu, kde jsem nezasel, a sbírám, kde jsem nerozsypal.“

²⁷Měl jsi tedy dát mé peníze peněžníkům, abych přišel a to, co mi patří, si vybral s úrokem.

²⁸Vezměte mu tu hřivnu a dejte tomu, který má deset hřiven!

²⁹Neboť každému, kdo má, bude dáno a přidáno; kdo nemá, tomu bude odňato i to, co má.

³⁰A toho neužitečného služebníka uvrhněte ven do temnot; tam bude pláč a skřípění zubů.“

Příloha 10: Obrázky smajlíků k hodnocení

